

OPINNÄYTETYÖ

Koulunuorisotyö Pirkkalassa - Opas

Janne Juola

Yhteisöpedagogi

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(2/2024)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijät: Janne Juola
Opinnäytetyön nimi: Koulunuorisotyö Pirkkalassa - opas
Sivumäärä: 39 ja 19 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Juha Nikkilä
Työn tilaaja(t): Pirkkalan nuorisopalvelut, Sanna Piispanen

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda opas koulunuorisotyötä varten Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille, joka on opinnäytetyöni tilaaja. Pirkkalan nuorisopalveluiden tarkoitus on suunnitella, kehittää ja toteuttaa matalan kynnyksen palveluita oman kuntansa nuorille. Palveluiden tarkoitus on tukea nuoren kasvua, kehitystä ja osallisuutta. Koulunuorisotyöntekijät ovat Pirkkalassa nuorisopalveluiden alaisia. Koulunuorisotyötä ohjaa Pirkkalassa nuorisopalveluiden arvopohja. Arvoja ovat asiakaslähtöisyys, ammatillisuus, yhdenvertaisuus ja hyvän huomaaminen.

Opinnäytetyössä hyödynnettiin yhteisöllisiä ideointimenetelmiä. Menetelmänä käytettiin soveltaen aivoriihen standardimenetelmää ja aivoriihen avulla avattiin Pirkkalan nuorisopalveluiden toimintoja, ideoitiin uudet resurssijaottelut sekä pohdittiin yhdessä uuden oppaan pääluvut. Toisena menetelmänä käytettiin haastattelututkimusta, jonka tarkoituksena oli vertailla toisen kaupungin samankaltaista työnkuvaa samanlaisessa kuntaorganisaatiossa ja saada vertailun lisäksi hyviä ideoita hyvän oppaan tekoon.

Haastattelumenetelmän avulla saatiin kuva siitä millaiselta toisen kuntaorganisaation koulunuorisotyö näyttää ja mitä heidän mielestä hyvä opas sisältäisi. Aivoriihen kautta tuloksena tuotiin esiin jokainen koulunuorisotyöntekijän toiminto Pirkkalassa ja avattiin mitä ne sisältävät. Tämän lisäksi jokainen koulunuorisotyöntekijöiden henkilöresurssi jaoteltiin kouluihin niin, että resurssit toimisivat työpareina mahdollisimman tehokkaasti.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi ”Koulunuorisotyö Pirkkalassa -opas”. Opas tehtiin palvelemaan tilaajan tarpeita. Oppaan tarkoitus on yhtenäistää ja selkeyttää koulunuorisotyöntekijöiden työnkuvaa Pirkkalassa sekä helpottaa uusien työntekijöiden perehdyttämistä ja tuoda työ näkyväksi nuorisopalveluille ja kouluille kirjallisessa muodossa. Opas tulee käyttöön lukuvuodesta 2024-2025 alkaen kun Pirkkalan uusi Vähäjärven yhtenäiskoulu aloittaa toimintansa ja Pirkkalan nuorisopalvelut saavat kaksi uutta koulunuorisotyöntekijän vakanssia lisää.

Asiasanat: Nuorisotyö, nuorisopalvelut, oppaat <http://finto.fi/ysa/fi/>

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community educator

Author: Janne Juola
Title: School youth work in Pirkkala municipality -guide
Number of Pages: 39 and 19 attachment pages
Supervisor(s): Juha Nikkilä
Commissioned by: Pirkkala municipality's youth services, Sanna Piispanen

---

The goal of my thesis was to create a guide for school youth work for the youth services of the municipality of Pirkkala. Thesis is commissioned by youth services of the municipality of Pirkkala. The purpose of Pirkkala's youth services is to plan , develop and implement low threshold services for the young people of Pirkkala. The purpose of the services is to support young peoples growth, development an inclusion. School youth workers are subordinate to youth services in Pirkkala. School youth work follows the value base of youth services. Values are customer orientation, professionalism, equality and noticing the good.

In my thesis I used standard method of brainstorming and the second method was interview research. Brainstorming method helped to find all activities of the school youth workers in Pirkkala. With the help of this method, we thought about the recources of school workers and we decided together the main chapters of the guide. The interview research, where I interviewed school youth workers from another municipality, gave results how the school youth work works in their municipality and these school youth workers gave good tips for the good school youth work – guide.

Results of this thesis is " School work in Pirkkalas municipality -guide". Idea to this guide came from the Pirkkala munipality's youth services need to find a way to unify and clarify job description of the school youth workers in Pirkkala. This guide will also help new employees orientation to school youth work and it will make school youth work visible in a written form to the youth services and schools in Pirkkala. The guide will be available in Pirkkala's schools and youthservices from august 2024, when the new Vähäjärvi school campus starts operating and Pirkkala's youth services get two more employee resources for the school youth work.

Keywords: Youth work, youth services, guide

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA JA KEHITTÄMISTARVE	8
	2.1 Pirkkalan kunta	8
	2.2 Nuorisopalvelut.....	9
	2.3 Kehittämistarve	10
3	TIETOPERUSTA.....	12
	3.1 Nuorisotyön historia Suomessa	12
	3.2 Nuorisotyö käsitteenä	14
	3.3 Koulunuorisotyö	15
	3.4 Ohje ja opas	18
4	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT	20
	4.1 Yhteisölliset ideointimenetelmät	20
	4.2 Aivoriihi.....	21
	4.3 Haastattelu	22
5	TULOKSET JA TUOTOKSET	24
	5.1 Aivoriihi.....	24
	5.2 Haastattelu	28
	5.3 Koulunuorisotyö Pirkkalassa -opas	31
6	ARVIOINTI	34
	6.1 Luotettavuus.....	34
	6.2 Eettisyys.....	35

6.3 Itsearviointi	35
6.4 Tilaajan arvio	36
7 POHDINTA.....	37
LÄHTEET	40
LIITTEET.....	43
7.1 Liite 1	43
7.2 Liite 2.....	56
7.3 Liite 3.....	61

1 JOHDANTO

Tarve koulunuorisotyölle on nostettu esiin 2000-luvun alkupuolella. Sitä on kehitetty monilla erilaisilla pilotoineilla ja hankkeilla kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja paikallisesti. Lähes 20 vuoden aikana koulunuorisotyöstä on tullut paljon yleistä teoreettista ja käytännön tietoa erilaisten kokeilujen kautta (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 3).

Koulunuorisotyön haasteena on ollut koko sen elinkaaren ajan työnkuvan pirstaleisuus ja erilaisia rajapintoja on hahmoteltu ja piirretty jo kahdella vuosikymmenellä. Myös positiivisia kehitysaskelaita on otettu viime vuosina. Kouluihin palkataan yhä enemmän kiinteäksi osaksi koulun rakenteita esimerkiksi kouluvalmentajia. Kouluvalmentajat toimivat koulun hallinnon alaisuudessa ja nimikettä on havaittavissa ainakin isoimmissa kaupungeissa Suomessa. Se kertoo siitä, että koulunuorisotyön osaamista ja tuloksia on alettu näkemään valtakunnallisella tasolla arvokkaana työmuotona ja tätä kautta on havaittavissa, että ammattialaa arvostetaan myös päättäjien tasolla. Ammattiala tarvitsee kuitenkin vielä pieniä kehitysaskelaita työnkuvan yhtenäistämiseksi. Työnkuvan ollessa yhtenäisempi olisi sitä helpompi kehittää yhteisvoimin valtakunnallisin verkostoin. Työnkuvan selkeys ja yhdenmukaisuus helpottaa, kun rekrytoidaan uutta työvoimaa ja sillä työnantaja saa pidettyä myös osaavista ammattilaisista paremmin kiinni. Opinnäytetyöni aloittaa koulunuorisotyön yhtenäistämisen ja selkeämpien rajaviivojen piirtämisen Pirkkalasta.

Olen itse työskennellyt tämän opinnäytteen aikaan jo muutaman vuoden ajan koulunuorisotyön parissa Pirkkalassa. Pirkkalassa käytetään termiä koulunuorisotyöntekijä ja koulunuorisotyöntekijä on osa kunnan nuorisopalveluita. Opinnäytteen tarkoitus oli luoda Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille koulunuorisotyötä ohjaava ja selkeyttävä opas. Oppaan tarkoituksena on yhdenmukaistaa koulunuorisotyöntekijän työkuva, helpottaa työhön perehdytystä sekä tuoda työ näkyväksi kouluille ja nuorisopalveluille kirjallisessa muodossa.

Yhtenä opinnäytteen tavoitteena oli myös se, että oppaasta olisi hyötyä koko ammattialalle. Halutessaan kunta, kaupunki tai jokin muu organisaatio pystyy hyödyntämään Pirkkalaan tehtyä koulunuorisotyön opasta esimerkiksi vertailemalla omaa toimintaansa kouluissa Pirkkalan toimintaan. Vaihtoehtoisesti joku tahon tai organisaatio voi ottaa mallia oman oppaan tekemiseen Pirkkalasta.

Idea opinnäytetyöhön on lähtenyt omasta ideasta. Työskennellessäni koulunuorisotyöntekijänä Pirkkalassa, olen samaan aikaan havainnoinut Tampereen seutukuntien koulunuorisotyötä ja

päätynyt siihen tulokseen, että jo pelkästään Pirkanmaalla työtä tehdään monilla erilaisilla tavoilla, työnimikkeillä, koulutustaustoilla, resursseilla ja näkökulmilla ja työntekijät saattavat olla hallinnollisesti joko koulun tai nuorisopalveluiden alaisia. Täysin identtisiä rakenteita ei löydy edes Pirkanmaan alueelta.

Aloin pohtimaan millä keinoilla saisi ennaltaehkäistä sen, että Pirkkalan kunnan sisällä koulunuorisotyö ei tulevaisuudessa täysin pirstaloituisi. Mielessäni oli pyörinyt jo jonkin aikaa oppaan tapainen kirjallinen tuotos, joka ohjaisi koulunuorisotyötä Pirkkalassa. Opas myös tekisi koulunuorisotyön näkyväksi kirjallisessa muodossa niin nuorisopalveluilla kuin kouluillakin, joissa koulunuorisotyöntekijä työskentelee. Esitin havaintoni alkuvuodesta 2023 esihenkilölle ja pohdimme, että tässä olisi hyvä aihe opinnäytetyölle. Syksyllä 2023 Pirkkalan kunnan nuorisopalvelut tilasivat minulta koulunuorisotyöhön liittyvän oppaan, joka toteutettaisiin opinnäytetyönä.

Keräsin aineistoa opasta varten haastattelemalla Ylöjärven kouluyhteisöohjaajia ja vertailemalla heidän toimintojansa ja työtapoja Pirkkalan omiin. Haastattelun avulla hain myös näkökulmia siihen millainen olisi hyvä opas, jonka aiheena olisi koulunuorisotyö. Toisena menetelmänä käytin yhteisöllisiä ideointimenetelmiä. Ideointimenetelmänä käytin aivoriihen standardimenetelmää. Aivoriihen avulla ideoimme Pirkkalan kunnan koulunuorisotyöntekijöiden kanssa raamit ja sisällysluettelon Pirkkalan koulunuorisotyötä käsittelevälle oppaalle.

Opas kantoi lopulta nimeä ” Koulunuorisotyö Pirkkalassa -opas”. Oppaasta tulee lyhyesti ja selkeästi ilmi millaisia toimintoja on Pirkkalan kunnan koulunuorisotyöntekijöillä, miten resurssien jaottelu kouluilla on ajateltu. Oppaassa määritellään koulunuorisotyö sekä sieltä löytyy tulevaisuudessa myös vuosikello toimintoja varten ja koulunuorisotyöntekijöiden yhteystiedot.

Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille tulee kaksi koulunuorisotyöntekijöiden vakanssia lisä elokuusta 2024 alkaen ja uusi Vähäjärven yhtenäiskoulu aloittaa toimintansa lukuvuonna 2024–2025. Opas tulee käyttöön lukuvuodesta 2024–2025 alkaen. Vuosikello ja yhteystiedot määritellään vasta kesällä 2024 koulunuorisotyöntekijöiden suunnittelupäivässä ja opasta on tarkoitus päivittää jokaisen lukuvuoden jälkeen aina uudelleen.

2 TILAAJA JA KEHITTÄMISTARVE

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyöni tilaajan, Pirkkalan nuorisopalvelut, ja avaan tilaajan työelämään kohdistuvan kehittämistarpeen. Tilaaja ja kehittämistarve ovat itseäni lähellä työskenneltyäni Pirkkalan nuorisopalveluissa ja erityisesti koulunuorisotyön parissa muutaman vuoden ajan. Oman työni kautta olen saanut huomata läheltä, että oppaista ja selkeyttävistä työnkuvan rajoista on suuri hyöty koko organisaatiolle, sekä yksittäiselle työntekijälle. Tämä pätee erityisesti työtehtäviin, jotka ovat kasvussa tai murroksessa. Voisi sanoa, että koulunuorisotyö on tällä hetkellä hakemassa uomiaan koulunuorisotyön laajentuessa ja muuttuessa vakituismaksi osaksi Suomen kouluja. Opinnäytetyöni tarkoitus oli luoda tilaajan organisaatioon koulunuorisotyön opas. Ensimmäisessä alaluvussa esitellään Pirkkalan kunta lyhyesti ja toisessa alaluvussa kerrotaan kaikki oleellinen Pirkkalan kunnan Nuorisopalveluista. Kolmannessa alaluvussa avataan kehittämistarvetta.

2.1 Pirkkalan kunta

Pirkkalan kunta sijaitsee Pirkanmaalla, Tampereen kaupunkisedulla. Se on tilastoiltaan Suomen vetovoimaisin kunta. Kunnassa asuu paljon lapsiperheitä ja väestö on maan neljänneksi koulutetuinta. Pirkkalan kunnan väkiluku on noussut nopeimmin suhteessa väkilukuun. Aukkaita kunnassa on vuoden 2021 tilaston mukaan ollut 20 091. Kunta on perustettu vuonna 1922. (Pirkkalan Kunta 2023.)

Pirkkalan vetovoima perustuu sen sijaintiin. Pirkkalasta on erinomaiset kulkuyhteydet jokaiseen ilmansuuntaan. Kunnan kautta kulkee valtatie kolme, joka johtaa Helsingistä Tampereen kautta Vaasaan. Pirkkalan kunnan rajojen sisäpuolella on myös Tampere-Pirkkala lentokenttä, joka mahdollistaa liikkumisen myös ulkomaille niiden yhteyksien rajoissa mitä Tampere-Pirkkala lentokentällä on. Pirkkalan naapurikuntia ovat Lempäälä, Nokia, Vesilahti ja Tampere. (Pirkkalan kunta 2023.) Esimerkiksi Tampereelle on hyvät bussiyhteydet ja Tampereen keskusta on matkaa Pirkkalan keskustasta on vain alle 10 kilometriä. Tampereen keskusta Pirkkalasta pääsee helposti esimerkiksi bussilla tai polkupyörällä.

2.2 Nuorisopalvelut

Opinnäytetyön tilaaja on Pirkkalan kunnan nuorisopalvelut. Nuorisopalvelut ovat osa Pirkkalan kunnan vapaa-aikapalveluita. Vapaa-aikapalveluihin kuuluu nuorisopalveluiden lisäksi kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Pirkkalan nuorisopalveluiden tarkoituksena on suunnitella, kehittää ja toteuttaa matalan kynnyksen palveluita nuorille. Palveluiden ja toimintojen tarkoitus on edistää nuorten kasvua, kehitystä ja osallisuutta. Pirkkalan kunta noudattaa arvoja, jotka on yhdessä pohdittu ja suunniteltu työyhteisön jäsenten kesken ja arvot on kirjattu Pirkkalan kunnan nuorisopalveluiden perussuunnitelmaan. Arvot on jaettu kolmeen osa-alueeseen. Ensimmäinen osa-alue on asiakaslähtöisyys. Nuorisopalvelut sitoutuvat asiakaslähtöisyydellään ylläpitämään ja kehittämään omia palveluitaan, jotka tukevat nuoren kokonaisvaltaista kasvua ja palveluiden tarkoitus on olla saavutettavia, sekä yhdenvertaisia jokaiselle nuorelle. Ammatillisuus nuorisopalveluissa näkyy niin, että kaikki toimivat yhdessä, työntekijät toimivat kasvattajina ja toiminta perustuu yhdenvertaisuuteen. Nuorisopalveluiden toimintakulttuurissa näkyy hyvän huomaaminen, jokaisella on oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi ja toiminta perustuu fyysiseen ja henkiseen turvallisuuteen. (Pirkkalan Kunta 2023.)

Pirkkalan nuorisopalveluiden käyttämä nuorisopalveluiden perussuunnitelma on osa Kanuunan eli kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkoston kehittämää Kyllin hyvä nuorisotyön arviointipakettia. Kanuuna on työstänyt arviointipakettia vuosien ajan yhdessä eri kuntien kanssa. Pääyhteistyökumppanina on ollut nuorisotutkimusseura. Arviointipaketti koostuu neljästä eri osa-alueesta ja nuorisotyön perussuunnitelma eli NUPS on yksi niistä. Loput osa-alueet ovat pakettiin luotu laatukriteeristö, määrällinen tieto, sekä kyselyt nuorille ja kuntalaisille. Kaiken tiedon yhteensovittaminen on osa koko arviointipakettia. (Kanuuna 2023.)

Pirkkalan nuorisopalveluiden henkilöstöön kuuluu nuorisokoordinaattori, nuoriso- ja kulttuuriohjaaja, kolme koulunuorisotyöntekijää, erityisnuorisotyöntekijä ja neljä nuoriso-ohjaaja vakanssia, sekä yksi puolikas iltaohjaaja vakanssi (Pirkkalan Kunta 2023). Vuodesta 2024 eteenpäin etsivät nuorisotyöntekijät siirtyvät työllisyyspalveluilta nuorisopalveluihin, sekä elokuusta 2024 alkaen Pirkkalan nuorisopalvelut saavat kaksi koulunuorisotyöntekijää lisää. Uusien koulunuorisotyöntekijöiden on tarkoitus aloittaa lukuvuodesta 2024–2025 alkaen.

Vuonna 2019 Pirkkalan kunnalla aloitti ensimmäinen koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyöntekijä työskenteli silloin kahdella suurella koululla. Koulunuorisotyöntekijä vastasi kaikesta koulunuorisotyöstä, jota 7.-9 luokkalaisten kanssa tehtiin. Koulunuorisotyöntekijä yritti

parhaansa olla molemmissa yläkouluissa läsnä vuoteen 2021 syksyyn asti. 2021 elokuussa Pirkkalan kuntaan palkattiin Sitouttavan kouluyhteisötyön- hankkeen rahoituksella toinen koulunuorisotyöntekijä, joka alkoi työskentelemään toisessa koulussa. Näin työmäärän sai jaettua kahdelle henkilölle. Kunnan ensimmäinen koulunuorisotyöntekijä oli luonut kahden vuoden aikana hyvän pohjan molempiin kouluihin. Nyt molemmissa kouluissa oli kuitenkin koulunuorisotyöntekijä päivittäin saatavilla.

Pirkkalassa työskentelee tällä hetkellä kolme koulunuorisotyöntekijää. Suupanniityn koululla toimii yksi työntekijä. Suupanniityn koulu on yläkoulu, mutta vuonna 2024 valmistuvan uuden koulukampuksen myötä Suupanniityn ja Naistenmatkan koulut yhdistyvät yhtenäiskouluksi nimeltä Vähäjärven koulu, jossa koulunuorisotyöntekijä työskentelee syksystä 2024 alkaen. Naistenmatkan koulu on alakoulu, joka sijaitsee Suupanniityn koulun vieressä. Syksyllä avautuvassa Vähäjärven koulussa kohderyhmä on 7.–9. luokkalaiset nuoret. Toinen koulunuorisotyöntekijä työskentelee Nuolialan yhtenäiskoulussa, jossa koulunuorisotyöntekijän kohderyhmä on 6.–9.luokkalaiset. Kolmas koulunuorisotyöntekijä on alakoulujen nuorisotyöntekijä ja hän vastaa kaikista Pirkkalan kolmesta alakoulusta ja niiden toiminnoista. Alakoulujen koulunuorisotyöntekijävakanssi on osa vuoden mittaista hanketta. Tämän lisäksi kolmelle koulunuorisotyöntekijälle on nimetty jokaiselle työpari kunnan nuorisoohjaajista. Työparia käytetään tarvittaessa sovitusti työtehtäviin, jotka vaativat paria. Tällaisia on esimerkiksi luokan ryhmäyttäminen.

Syksyllä 2023 nuorisopalveluille tuli positiivisia uutisia. Pirkkalan kunnan nuorisopalveluihin saadaan kaksi uutta koulunuorisotyöntekijän vakituista vakanssia lisää elokuusta 2024 alkaen lukukaudelle 2024–2025 eteenpäin. Tämä henkilöstöressurssien kasvattaminen tulee jo itsessään vähentämään työn kuormittavuutta ja lisäämään selkeyttä.

2.3 Kehittämistarve

Kehittämiskohteeni on luoda Pirkkalaan oma koulunuorisotyön opas. Oppaan tarkoitus on helpottaa ja tukea uusien työntekijöiden perehdyttämistä, sekä yhdenmukaistaa koulunuorisotyöntekijöiden työnkuvaa niiltä osin, kuin se on mahdollista. Jokaisella työskenneltävällä koululla on kuitenkin omat tarpeensa tietyillä osa-alueilla. Esimerkiksi Pirkkalan yläkouluissa on tällä hetkellä se ero, että Suupanniityn koululla on tarvetta enemmän yksilökohtaiselle ja pienryhmä toiminnalle. Nuolialan yhtenäiskoulussa tarve on kuitenkin enemmän yhteisölliselle toi-

minnalle, ja Nuolialan koulun tilat soveltuvat paremmin yhteisölliseen toimintaan. Suupanniityn yläkoulu on tällä hetkellä parakkirakennus kun uutta koulukampusta rakennetaan. Suupanniityn koulun tarpeet kuitenkin muuttuvat hieman Nuolialan koulun tarpeisiin verrattaviksi, kun uusi Vähäjärven yhtenäiskoulu valmistuu elokuussa 2024. Tulevan koulunuorisotyön oppaan on tarkoitus palvella vasta elokuusta 2024 alkaen ja vastata uuden koulukampuksen ja lisääntyneen henkilöstömäärän tarpeita.

Opinnäytetyön idea lähti liikkeelle omista ajatuksista ja pohdinnoistani. Olin jo pitkään koulunuorisotyöntekijänä työskennellessäni pohtinut koulunuorisotyön toimintoja ja rajapintoja ja sitä, kuinka työtä tehdään valtakunnallisestikin monilla erilaisilla työnimikkeillä, resursseilla, toiminnoilla, koulutustaustoilla ja eri hallintokuntien alla. Tämä oli havaittavissa jo Tampereella ja Tampereen seutukuntien sisällä. Tiesin sen, koska työskentelin 2021–2023 sitouttava kouluyhteistyö -hankkeessa (SKY- hanke) ja kehitimme työtä yhdessä Pirkanmaan alueen hanketyöntekijöiden kanssa. Hankkeen aikana kävi ilmi, että työtä tehdään jo Pirkanmaalla erilaisista lähtökohdista ja näkökulmista ja jotkut kunnat kamppailivat vielä perusasioiden kanssa, kun taas joillekin kunnille työnkuva oli ollut jo selkeä ennen hanketta.

Pirkkalassa työtä oli tehty jo vuodesta 2019 ja työnkuva oli saanut jo selkeitä raameja ja rajapintoja muutamana ensimmäisenä vuotenaan. Kiitos siitä kuuluu omaa työtään arvostaville ja kunnianhimoisille työntekijöille. Ideani perustui siihen, että pohdin millä tavalla konkreettisesti koulunuorisotyön voisi tuoda esille tekijöillensä ja tärkeimmille yhteistyötahoille niin, että työ olisi yhdenmukaista ja läpinäkyvää ja jo tehty työ ei menisi tulevaisuudessa hukkaan esimerkiksi niin, että työnkuva jossain vaiheessa pirstaloituisi ja siitä tulisi jollain tavalla epämääräinen. Mielessäni muhi jonkinlainen lyhyt ja selkeä kirjallinen tuotos, joka kantoi koko ajan mielessäni oppaan piirteitä ja se vahvistui, kun puhuin ajatuksistani ääneen ensi kertaa. Kehittämistarve vahvistui, kun otin asian puheeksi esihenkilöni kanssa alkuvuodesta 2023. Opinnäytetyö prosessi alkoi loppusyksystä 2023 ja tilaajana toimi Pirkkalan kunnan nuorisopalvelut. Nämä olivat alku sysäykset uudelle ”Koulunuorisotyö Pirkkalassa -oppaalle”.

3 TIETOPERUSTA

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön tietoperustaa. Kerron nuorisotyöstä ja sen historiasta Suomessa ja avaan nuorisotyötä, sekä koulunuorisotyötä käsitteinä. Luvussa Nuorisotyön historia Suomessa olen valikoinut omasta mielestäni merkittäviä ja käännteentekeviä tapahtumia ja ilmiöitä nuorisotyön historiasta kotimaassa. Nuorisotyön kehittyessä vuosien aikana on huomattu, että nuorien ei voi aina odottaa menevän nuorisotyön pariin, vaan nuorisotyön on mentävä sinne missä nuoria on. Siitä tarpeesta on noussut esimerkiksi koulunuorisotyö, jonka kehittymisestä Suomessa kerron historia luvun lopussa. Nuorisotyöhön liittyvän tietoperustan lisäksi viimeisessä alaluvussa avaan, miten määritellään hyvä ohje ja opas.

3.1 Nuorisotyön historia Suomessa

Suomalainen nuorisotyö on kasvattanut juurensa kristillisistä perinteistä. Ihmisten pelastaminen on ollut kristinuskon keskeinen pyrkimys kristinuskon synnyin ajoista lähtien. Nuorten parissa toimimista on pidetty tavallisesti kristinuskon ja kirkon piiriin kuuluvana. (Nieminen 1995, 16.) Kristillisten perinteiden jälkeen nuorisotyötä ohjasi 1800-luvulla kansallisidealitiset perinteet, jotka syntyivät, kun 1800-luvulla nationalistinen romantiikka levisi Saksasta ja Ruotsista Suomeen (mt., 47).

Ensimmäinen nuorisoseura perustettiin juhannuksena vuonna 1881. Nuorisoseurojen tarkoitus oli edistää kansallista sivistystä ja parantaa kansan tapoja ja aineellisia olosuhteita. Nuorisoseurojen tehtävänä oli järjestää nuorille sivistävää hupia entisten riitoihin ja tappeluihin johtaneiden kisojen sijaan. (mt., 66.) 1800-luvun loppupuolella nuorisotoiminta alkoi saamaan hyvin poliittisia piirteitä, kun työläisnuorisoseura järjestäytyi. 30. päivä tammikuuta vuonna 1905 Tampereella ja syntyi Tampereen työväen yhdistyksen nuorisoliitto. Yhdistyksen syntyyn johtavat syyt olivat Työväenyhdistyksen kylmä aatteellinen toiminta, huvitoiminnan vähyys sekä vanhempien kyvyttömyys ymmärtää nuorten toiveita. (mt., 80.)

Valtion tuki nuorisotyölle lisääntyi Suomen itsenäistymisen jälkeen. Nuorisotyötä harjoittavat järjestöt tekivät valtiopäiville 1920- ja 1930-luvulla lähes 30 anomushakemusta. 1920-luvulla tukia haki aktiivisimmin muun muassa Työväen järjestönuorten liitto ja viipurilainen Paul Nicolayn kristillisyyhteiskunnallinen työkeskus. 1930-luvulla valtiopäiväaloitteilla pyrittiin hankkimaan rahoitusta raittiusliikkeen varhaisnuorisotyölle, Suomen Nuorisoseuralle, kristilliselle nuorisotyölle ja Suomen ruotsalaiselle nuorisoliitolle. (mt., 158.)

Järjestötoiminta oli ennen toista maailman sotaa nuorisotyön ydin. 1944 tehtiin lainsäädäntö, jossa kansakouluilla oli velvollisuus huolehtia koulunkäyntinsä päättäneistä nuorista. Lainsäädännön jälkeen kansakoulunopettajan tuli osallistua nuorisotyönjohtaja kursseille ja suorittaa tutkinto nuorisokasvatusopista. Pakollisia nuorisotyökursseja pidettiin aina 1950-luvulle asti. Vuonna 1958 uudistetun kansakoululainsäädännön myötä vastavalmistuneen opettaja ei tarvinnut enää osallistua kursseille, että sai opettajan valtakirjan. (mt., 311.)

Suomen ensimmäisenä nuorten avoimena toimintana pidetty nuorisokahvila avasi toimintansa Helsingin Siltasaarenkadulle vuonna 1957. Mallia kahvilatoimintaan otettiin Ruotsista. Lopulta suuren suosion saaneeseen kahvilaan otettiin käyttöön jäsenkortit ja toiminta nimettiin Haka-kerhoksi. Iltoihin saattoi kokoontua jopa 200 nuorta. Haka-kerhon yhteyteen kasattiin nuorten oma toimikunta. Haka-kerhoon tuli muun muassa moottori-, valokuvaus- ja näytelmäkerho. Lisäksi toiminnassa järjestettiin musiikki-iltoja. Kunnallinen Avointoiminta alkoi 1960-luvun lopulla. (mt., 327–328.)

1950- ja 1960- luvulla piirrettiin suomalaisen nuorisotyön rajalinjoja. Vuonna 1965 tehdyn selvityksen mukaan kunnallinen nuorisotyö oli voimakkainta suurissa kaupungeissa ja suurissa maalaiskunnissa. 1980- luvulla järjestöavustusten määrä alkoi laskea, koska kuntien itsensä järjestämän nuorisotoiminnan määrä alkoi lisääntyä. 1980- luvulla valtionosuuteen oikeutettujen nuorisotyöntekijöiden määrä vakiintui 500 tienoille. (mt.,365–367.) 1980-luvulla kunnallinen nuorisotyö alkoi samaan niitä piirteitä, joita näemme tämän päivän nuorisotyössä.

Nuorisotoimista alkoi muodostumaan nuorisopalvelujärjestelmä. 2018 kunnallisessa nuorisotyössä tehtiin yhteensä 2800–2900 henkilötyövuotta. Kunnallinen nuorisotyö ymmärretään edelleen tyypillisesti nuorisotilatyönä. Nykypäivänä lähes kaikissa Manner-Suomen kunnissa toteutetaan kaikille avointa nuorisotilatoimintaa. Vakiintuneita työmuotoja on tänä päivänä jo huomattava määrä. Niitä ovat esimerkiksi jalkautuva työ, etsivä nuorisotyö, digitaalinen nuorisotyö ja kansainvälinen nuorisotyö. (Allianssi 2023.)

Koulunuorisotyön nykymuoto on tullut esiin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Koulu ja nuorisotyö ovat tehneet yhteistyötä jo vuosikymmeniä aikaisemminkin, mutta työ on ollut luonteeltaan hyvin paikallista ja valikoivaa. Yhtenä taustatekijänä nuorisotyön leviämiseksi kouluihin pidetään ammattikorkeakoulutuksen syntyä vuosituhaten vaihteessa. Yhteisöpedagogikoulutuksella on ollut kiinnostusta jäsenellä nuorisotyön kenttää eri toimintaympäristöihin, ja koulut ovat olleet yksi keskeisistä ympäristöistä. Vuosituhannen alussa on tehty

kattavaa rajapintatyötä sekä suunniteltu erilaisia hankkeita tukemaan koulunuorisotyön kehitystä Suomessa. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 7.)

3.2 Nuorisotyö käsitteenä

Nuorisotyön tarkoitus on tukea nuoren kasvua ja osallisuuden tunnetta ja kiinnittymistä yhteiskuntaan (Kuntaliitto 2023). Nuorisotyön yksi tehtävistä on vahvistaa nuoren ilmaisutaitoa, itsetuntoa, sekä itsetuntemusta. Nuorisotyö vie nuorta kohti terveellisiä ja positiivisesti kauaskantoisia elämäntapoja ja ohjaa nuorta yhteisö- ja yhteiskuntakiinnittyneisyyteen. Sen lisäksi, että nuori kohdataan yksilönä, on nuorisotyön tehtävä tukea nuoren mahdollisuuksia toimia ryhmissä erilaisissa ympäristöissä. Nuorisotyö vahvistaa nuorten suhdetta luotettaviin aikuisiin. Verkostoilla on valtava merkitys nuorisotyössä. Nuorisotyö linkittyy yleensä muihin nuorille palveluja tarjoaviin palveluihin. Sen tarkoitus on vahvistaa nuorten suhdetta palvelujärjestelmään, sekä muihin yhteiskunnan rakenteisiin. Nuorisotyön on tärkeää tunnistaa omat rajansa ja jos nuoren tilanne vaatii jotain näiden rajojen ulkopuolelta, on hyvä ohjata nuoria oikeiden palvelujen äärelle niin, että nuorisotyö ei itsessään kuormitu. Nuorisotyö tukee nuorten päivittäisen elämän osallisuutta ja toimintamahdollisuuksia nuorten omassa lähiympäristössä. Nuorisotyön tehtävä on toteuttaa nuorille mielekkäitä ja sopivia vaikuttamistapoja. Oikein suunnatuilla vaikuttamistavoilla nuoret voivat osallistua heitä koskevien asioiden päätöksen tekoon. Nuorisotyöllä tuetaan myös mahdollisuuksia tutustua luontoon ja sen monimuotoisuuteen. Nuorisokulttuurin eri ilmentymät nousevat esiin nuorisotyössä niin, että nuorille tarjotaan kulttuurielämyksiä ja tapahtumia. Nuorisotyö kykenee vaikuttamaan nuorten elinolosuhteisiin osallistumalla nuoria koskevien asioiden suunnitteluun. (Kinnunen 2015, 61–63.)

Toimialalla on hyvin elävä luonne ja sen toimijoissa on ollut paljon muutoksia historian aikana. Ala on kärsinyt nuorisotyöhön kohdistuvan perustutkimuksen puutteesta ja alan kaikkia käsitteitä ei olla jäsenneilty tarpeeksi hyvin. Nuorisotyötä tekevät organisaatiot määrittelevät omat tehtävänsä itse. Pääasiassa nuorisotyötä Suomessa ohjaa nuorisotyötä ohjaava lainsäädäntö, mutta lainsäädännön lisäksi yksittäisiä organisaatioita ohjaa heidän sääntönsä, peruskirjat, periaatepäätökset, toimintasuunnitelmat, strategiat, visioit ja erillislait. Nuorisotyötä Suomessa toteuttavat kunnat, kaupungit, nuorisojärjestöt, kansalaisjärjestöt, kirkot, seurakunnat, yhteisöt, urheiluseurat ja oppilaitokset. (Nieminen 2008, 22–23.)

Juha Nieminen määrittelee nuorisotyön perustehtävät oman nuorisotyön historiatutkimuksensa kautta funktioihin. Nuorisotyön neljä yleisintä tehtävää eli perusfunktiota Niemisen mukaan

ovat socialisaatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio ja resursointi- ja allokointifunktio. Socialisaatiofunktion tarkoituksena on liittää nuoret osaksi kulttuuria, yhteiskuntaa ja lähiyhteisöään. Personalisaatiofunktion tarkoituksena on ohjata nuori kehittymään omaksi itsekseen, joka tuntee omat tarpeet ja pyrkimyksensä. Personalisaatiofunktion toteutuminen vaati sen, että tekijä tunnistaa nuoren yksilöllisyyden, ainutlaatuisuuden ja omaleimaisuuden. Kompensatiofunktion on socialisaatiossa ja personalisaatiossa ilmi tulleiden puutteiden tasoittamista. Tämän pohja-ajatuksena on, että nuorisotyöllä autetaan ja ohjataan nuoria, joilla on haasteita yhteiskuntaan kiinnittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksien toteuttamisessa. Resursointi- ja allokointifunktio on yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin, sekä niiden suuntaamisiin ja kehitykseen vaikuttaminen. 1900-luvulta lähtien puoluepoliittisten ja nuorten etujärjestöjen keskeinen tehtävä on ollut nuorten kasvu- ja elinolosuhteiden vaikuttaminen myönteisempään suuntaan. (mt., 22–26.)

Nuorisotyön syvin olemus ja ydin ovat ryhmien kanssa toimiminen ja kohtaamisosaaminen. Nuorisotyötä tehdään tällä hetkellä ainakin verkossa, kaduilla, nuorisotiloilla, oppilaitoksissa ja tapahtumissa eri organisaatioiden toimesta. Nuorisotyö keskittyy suurimmilta osin nuoren vapaa-aikaan. (Kylmäkoski & Nieminen 2018.)

3.3 Koulunuorisotyö

Koulu on vertaislatautunut tila. Jos koulua katsoo nuoren silmin, niin koulu ei ole pelkästään paikka, jossa uusi sukupolvi pystyy saavuttamaan sen tiedon ja taidon, mitä edellinen sukupolvi pitää säilyttämisen ja siirtämisen arvoisena. Nuorten maailmassa koulu on lopulta hyvin monisyinen ja hienojakoinen paikka. (Kiilakoski 2016, 8–9.)

Tarve koulunuorisotyölle on nostettu esiin 2000-luvun alkupuolella. Sitä on kehitetty monilla erilaisilla pilotoineilla ja hankkeilla kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja paikallisesti (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 3). Tarkkoja valtakunnallisia alkamisajankohtia on vaikea arvioida tarkasti, sillä kaikkea koulussa tapahtuvaa nuorisotyötä ei ole kirjattu ylös (Kiilakoski 2016, 12). Lähes 20 vuoden aikana koulunuorisotyöstä on tullut paljon yleistä teoreettista ja käytännön tietoa erilaisten kokeilujen kautta (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 3). Nuorisotyön on täytynyt alkaa pohtia miten kohdata sellaisia nuoria, jotka eivät löydä esimerkiksi nuorisotilatoimintaan (Kiilakoski 2016, 11–12). Nuorisotyö hakee tällä hetkellä paikkaansa suomalaisissa kouluissa ja elämme koulunuorisotyön vakiinnuttamisen aikaa (Jurvanen, Kaup-

pinen, Kiilakoski, Kivijärvi, Laine, Nyman-Kurkiala & Sigfrieds 2021). Kunnallista koulunuorisotyötä Suomessa kehittää kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuuna. Kanuuna on myös yksi osaamiskeskus Nuoskan toteuttajista.

Osaamiskeskus Nuoskan tarkoituksena on kehittää alueellisesti ja valtakunnallisesti erilaisia sovellettavia nuorisotyön toimintamalleja oppilaitoksiin ja kouluihin. Nuoska on yksi kuudesta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamasta osaamiskeskuksesta. Osaamiskeskuksien tarkoituksena on kehittää ja edistää nuorisoalan osaamista, asiantuntijuutta ja tiedon kulkua nuorisoalan mukaisesti. Osaamiskeskus Nuoska kartoittaa nykytilaa ja kehittää sen perusteella alueellisia valtakunnallisia sovellettavia toimintamalleja. Nuoskan tavoitteena ja tehtävänä on levittää nuoriso- ja opetustoimen yhteistyön hyviä käytänteitä, joiden myötä kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö yleistyisi. Yksi tärkeistä tehtävistä on myös kouluissa tehtävän nuorisotyön muotojen ja osa-alueiden mallintaminen ja kehittäminen niin, että nuorisotyö on laadukasta ja arviointeihin perustuvaa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia koordinoi Nuoskan toimintaa. Juvenia myös kehittää malleja toisen asteen oppilaitoksiin. Nuoskan osatoteuttajia on yhdeksän. Osatoteuttajia ovat muun muassa Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Mieli Suomen mielenterveys ry, Nuorisotutkimusseura ja Vantaan kaupunki. (Xamk 2023.)

Koulunuorisotyöllä tarkoitetaan sitä, että nuorisotyöntekijä on kiinteä osa koulun viikoittaista arkea. Koulunuorisotyöntekijä toimii osana koulun henkilökuntaa, vaikka tekijä ei olisikaan hallinnollisesti koulun alainen. Työntekijän tehtäviin kuuluu muun muassa kiusaamisen ehkäisy, yhteisöllisyyteen kasvattaminen, sekä kouluviihtyvyyden parantaminen. Nuorisotyö kouluilla taas vuorostaan tarkoittaa sitä, että työntekijä ei ole kiinteä osa koulua, vaan käy koululla satunnaisesti pitämässä esimerkiksi välituntitoimintaa, päihde- ja seksuaalikasvatustunteja, sekä erilaisia ryhmäytystuokioita. Nuorisotyöntekijä on kouluilla vain tarpeen mukaan. (Nuorten Kouvola 2018.)

Koulunuorisotyötä tehdään tällä hetkellä valtakunnallisesti eri työnimikkeillä. Nimistä huolimatta työnkuvassa on erittäin paljon yhtäläisyyksiä nuorisotyöhön. Yleisin nimike valtakunnallisesti 2020-luvulla on kouluvalmentaja. Työnimikkeessä ei tule esiin nuorisotyöllinen työote, mutta käytännössä tehtävästä työstä voi havaita hyvinkin paljon merkkejä nuorisotyöstä. Kouluvalmentajan työnkuvaa on kokeiltu useissa Helsingin peruskouluissa jo vuodesta 2019 alkaen. Helsingin kaupunki määrittelee kouluvalmentajan roolin koulussa seuraavasti: kouluvalmentaja on yksi turvallinen aikuinen muun henkilökunnan joukossa. Kouluvalmentaja kohtaa

ja kuuntelee oppilaita, ehkäisee kiusaamista ja yksin jäämistä, edistää yhteisöllisyyttä ja hyvää ryhmähenkeä, sekä kehittää koulun kerho- ja harrastustoimintaa. (Helsingin Kaupunki 2021.) Yle uutisoi kouluvalmentajista elokuussa vuonna 2023. Ylen uutisoinnissa kerrottiin, että Vantaalle palkattiin lukuvuodelle 2023–2024 11 uutta kouluvalmentajaa. Lisäksi jutussa haastateltiin Lapualla työskentelevää kouluvalmentajaa. Uutisoinnissa todetaan, että kouluvalmentajia ja koulukoutseja on jo ennestäänkin ja määrä vain kasvaa. Sitouttava kouluyhteistyö-hankkeen myötä elokuussa 2023 astui voimaan laki, jossa opetuksen järjestäjän on ennalta ehkäistävä poissaoloja ja puuttua niihin säännöllisesti. (Mäenpää 2023.)

Sitouttava kouluyhteistyö – hanke oli käynnissä vuosina 2021–2023 ja se oli valtakunnallinen. Hankkeen tavoitteena oli vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja ja luoda myönteistä toimintakulttuuria kouluissa. Hankkeen aikaansaannoksia oli muutos opetuslain 26 §:ään, jonka mukaan opetuksen järjestäjän on elokuusta 2023 alkaen ennaltaehkäistävä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö.) Hankkeen rahoituksella työskenteli muutaman vuoden paljon kouluvalmentajia ja muilla työnimikkeillä olevia työntekijöitä, jotka toteuttivat samankaltaisia työtehtäviä kouluissa. Kouluvalmentajan lisäksi työnimikkeitä oli esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä. Osa hankkeen tuomista vakansseista vakinaistettiin kunnissa ja kaupungeissa. Työmuoto koettiin tarpeelliseksi kouluissa. Hankkeen myötä tehtiin myös kouluvalmentajan käsikirja, joka julkaistiin hankkeen päätösseminaarissa 2.5.2023. Käsikirja tehtiin kouluvalmentajatyön tueksi. Käsikirjassa kerrotaan kouluvalmentajan työnkuvasta lyhyesti sekä kerrotaan mitkä asiat raa-
mittavat kouluvalmentajan työtä. Käsikirjasta löytyy myös vinkkejä toimintaan ja esimerkki vuosikello. (Virén 2023, 2–3.)

Koulunuorisotyön keskeisin tehtävä on tuoda nuorisotyö kouluun niin, että nuorisotyö sopeutetaan koulun omien käytäntöjen ja rakenteiden sisälle. Koulunuorisotyö on lopulta hyvin tekijänsä näköistä, niin kuin nuorisotyö yleisestikin on. Koulunuorisotyötä ohjaa monesti koulun tarpeet, sekä niille annetut fyysiset tilat. Keskeisiä konkreettisia työtehtäviä työntekijällä on koulussa esimerkiksi erilainen välituntitoiminta, luokkien ryhmäyttäminen, teemapäivät ja -viikot, nivelvaiheiden tuki, kodin ja koulun yhteistyö, hyvien suhteiden ylläpito ja yhteistyö oppilashuollon ja koulun muun henkilökunnan kanssa. Koulunuorisotyötä tehdään parhaimmillaan kaikkien koulussa olevien toimijoiden kanssa. Nuorisotyö vahvistaa koulujen ja oppilaitosten kasvattajayhteisöä, jonka tehtävä on tukea nuorten itsenäistymistä, kasvua, yhteisöllisyyttä ja niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppimista (Xamk 2023).

Koulunuorisotyön tavoitteita voidaan kuvata kahden kielikuvan kautta. Koulunuorisotyön tehtävä on luoda tiloja ja siltoja kouluympäristössä. Tilojen luomisella tarkoitetaan sitä, että kouluun luodaan kuvainnollisesti erilaisia tiloja, joissa nuorilla on mahdollisuus toimia keskenään heidän omien tavoitteiden ja tarpeidensa mukaisesti. Kuvainnollisten tilojen on oltava turvallisia ja sellaisia, että jokaisen nuoren on mahdollisuus päästä niihin. Tilojen on oltava täysin turvallisia ja niissä sitoudutaan peruseriaatteisiin kuten syrjimättömyyteen ja terveisiin elämäntapoihin. Siltojen luomisella tarkoitetaan sitä, kuinka nuorta tuetaan siirtymissä kuvainnollisen sillan yli elämän vaiheesta toiseen. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi nivelvaiheen tukemista, kun siirrytään yläkoulusta toiselle asteelle, nuorten palveluohjausta tai sitä, että nuoret tulevat kuulluksi heitä koskevissa päätöksissä. (Kivijärvi, Kauppinen, Kiilakoski & Leskinen 2022, 77–79.)

3.4 Ohje ja opas

Maailmassa on oppaita ja ohjeita moneen lähtöön. Vanhimpina ohjeina pidetään ruoka reseptejä. Reseptien perusideaa voi käyttää monen muunkin ohjeen ja oppaan pohjana. Hyvissä ohjeissa käytetään aina käskymuotoja. (Kotimaisten kielten keskus.) Oppaassa asiat tuodaan esiin lempeästi ja oppaan sisällössä määritellään erilaisia käsitteitä, tuodaan esiin näkökulmia ja annetaan vinkkejä hyvin onnistuneeseen työhön. Oppaan avulla tavoitteeseen voi päästä monen eri vaihtoehdon ja näkökulman kautta.

Oikeanlaisella rakenteella palvellaan ohjeen tai oppaan lukijaa. Mikäli ohje on pidempi kuin kaksi sivua on siinä hyvä olla sisällysluettelo ja hakemisto. Sisällysluettelon tarkoituksena on helpottaa kokonaisuuden hahmottamista ja helpottaa yksittäisen tiedon etsimistä. Asioiden omaksuminen ohjeesta ja oppaasta on helpompaa, jos asiat on jäsennelty kunnolla. Pitää miettiä missä järjestyksessä lukija kaipaa tietoa aiheesta. (Pyhälähti 2002.)

Ohjeet ja oppaat voivat olla esimerkiksi Word-tiedostoja, PowerPoint-esityksiä tai videoita. Vaikka oppaan muoto muuttuisi samat nyrkkisäännöt pätevät silti. Oppaita ja ohjeita on pidettävä aina ajan tasalla. Jos ohjetta tai opasta päivitetään, on kerrottava mitkä asiat niissä ovat muuttuneet. Muuttuneet kohdat voidaan esimerkiksi alleviivata tai merkata eri värillä. Näin lukijan ei tarvitse käyttää aikaa ohjeen tai oppaan kahlaamiseen ja miettiä mikä on muuttunut. Työpaikoilla ohjeet on hyvä säilyttää yhdessä selkeässä paikassa. Monesti ohjeita saattaa olla esimerkiksi työpaikan intrassa, Teamsissä, SharePointissa tai sähköpostissa. Kun ohjeita ja oppaita päivitetään tai niitä tulee uusia, on hyvä käydä päivittyneet tai uudet ohjeet yhdessä läpi.

Ohjeita ja oppaita läpi käydessä on varattava tarpeeksi aikaa keskustelulle. Yhteinen keskustelu sitouttaa paremmin uusin toimintatapoihin ja oppaista ja ohjeista jää mahdollisesti parempi muistijälki kuin siitä, että niitä lueskelisi itsekseen. (Sarkkinen 2021.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on luoda Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille opas. Oppaan tarkoitus on olla tukena uusien työntekijöiden perehdyttämisessä. Opasta on tarkoitus hyödyntää myös niin, että opas on jokaisella koululla saatavilla ja siihen voi koulun jokainen henkilökunnan jäsen halutessaan tutustua, mikäli kokee tarvetta lisätä omaa tietouttaan koulunuorisotyöntekijän työstä omalla koulullaan. Oppaan sisältöä on pohdittu ja suunniteltu yhdessä Pirkkalan nuorisopalveluiden nykyisten kolmen koulunuorisotyöntekijöiden kanssa ja näkemyksiä, kokemuksia ja ajatuksia koulunuorisotyöstä oppaaseen on saatu Pirkkalan kunnan lisäksi myös Ylöjärven nuorisopalveluilta.

Tavoitteenani on, että oppaassa on selkeä rakenne ja se on visuaalisesti miellyttävä. Oppaassa on oltava sisällysluettelo, koska opas on 13 sivua pitkä. Kokonaisuuden on oltava sellainen, että oppaasta saa irti tietoa nopeasti silmäillen, mutta kuitenkin niin, että oppaasta saatava tieto ei jää liian niukaksi vaan siinä on oltava kaikki olennainen.

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

Nuorisotyö on aina yhdessä tekemistä. Pirkkalan nuorisopalveluissa koulunuorisotyötä tehdään kyllä yksilöinä, mutta osa töistä tehdään työparina ja suunnittelua tehdään yhdessä tiiminä eri koulujen koulunuorisotyöntekijöiden kesken, joten minusta oli tärkeää, että opinnäytetyöni menetelmät olisivat sellaisia, joita voi tehdä yhdessä. Näin tilaajan ja sen työntekijöiden ääni tulisi opinnäytetyön tuotoksessa kuuluviin. Lisäksi on hyvä ottaa mielipiteitä myös toisesta näkökulmasta, esimerkiksi organisaation ulkopuolelta, tällöinkin yhdessä, toisen ihmisen mielipiteitä kuunnellen. Näistä syistä päädyin käyttämään yhteisöllisiä ideointimenetelmiä ja tässä luvussa kerron yleisesti mitä niillä tarkoitetaan. Tässä luvussa avataan myös kahta käyttämäni menetelmää ja tarkemmin syitä miksi olen kyseiset menetelmät valinnut opinnäytetyöhöni. Seuraavien menetelmien avulla on koottu Koulunuorisotyö Pirkkalassa – opas. Opinnäytetyöni oli luonteeltaan toiminnallinen opinnäytetyö. Kehittämiskohde oli konkreettinen ja olemassa oleva tehtävä, johon haettiin ratkaisua tämän opinnäytetyön kautta. Toiminnalliselle opinnäytetyölle on tyypillistä, että sillä saadaan aikaan konkreettinen tuotos ja tässä tapauksessa se oli opas (Karelia ammattikorkeakoulu 2024).

4.1 Yhteisölliset ideointimenetelmät

Yhteisöllisten ideointimenetelmien tavoite on ideoida yhdessä ja päästä jonkinlaiseen lopputulemaan annetusta aiheesta tai teemasta tai keksiä luovuuden kautta uusia innovaatioita. Kun kehitellään uutta, on keskipisteenä aina luovuus. Erilaisia luovuusmenetelmiä ja -työkaluja käyttämällä saadaan aikaan uusia ideoita, näkökulmia sekä uusia ratkaisuja erilaisiin kehittämishankkeisiin. Luovassa ongelmanratkaisuprosessissa on hyvä pitää ideointi ja arviointi erillään. Ideoiden arvioiminen ideoiden työstämishetkellä mahdollisesti vähentää luovuutta ja aiheuttaa epävarmuutta ideointimenetelmiin osallistuvissa. Uusia ideoita ja näkökulmia synnyttäessä täytyy muistaa, että määrä synnyttää laatua. (Moilanen, Ojasalo & Ritalahti 2015, 158.)

Yhteisöllisten ideointimenetelmien käyttö opinnäytetyössäni tuntui luonnolliselta, koska tuleva Koulunuorisotyö Pirkkalassa - opas oli aloitettava tyhjältä pöydältä. Aiemmin koulunuorisotyötä ohjasi lähinnä vain Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille luotu koulunuorisotyöntekijän työnkuvan määrittelmä. Tarkoitukseni oli saada jokaisen koulunuorisotyöntekijän ääni ja ideat kuuluviin. Yhteisölliset ideointimenetelmät olivat tähän tarpeeseen oikea ratkaisu.

4.2 Aivoriihi

Aivoriihi kuuluu luovan ongelmanratkaisun standardimenetelmiin. Aivoriihen tarkoitus on luoda ja ideoida ryhmässä. Aivoriihi tunnetaan myös nimellä ideointityöpaja. Menetelmää toteutetaan ryhmissä, jotka ovat kooltaan noin 6–12 henkilöä. Menetelmässä on erikseen vetäjä, jonka johdolla pyritään pääsemään asetetun ongelman tai kehityskohteen riittäviin lähestymistapoihin ja ratkaisuihin. (Moilanen, Ojasalo & Ritalahti 2015, 160–161.) Aivoriihen standardimenetelmästä on monta erilaista variaatiota ja sitä onkin helppo muunnella erilaisiin tarpeisiin sopivaksi.

Sovelsin omassa opinnäytetyössäni standardimenetelmää. Valitsin kyseisen menetelmän koska paikalla olevien koulunuorisotyöntekijöiden oli sovellettava ja päivitettävä vanhat toiminnot uusille henkilöresursseille ja yhdelle uudelle yhtenäiskoululle. Lisäksi aivoriihen tarkoituksena oli saada ideoita siihen kuinka uudet ja vanhat henkilöresurssit jaotellaan kouluille ja kuinka parityöskentely tulee toimimaan kouluissa ja koulujen välillä. Ideointia ja luovuutta tarvittiin myös uuden työtä ohjaavan ja yhtenäistävän Koulunuorisotyö Pirkkalassa -oppaan sisältöön. Aivoriiehen osallistui kolme henkilöä ja vetäjä. Toimin itse vetäjän asemassa. Olin pohtinut aiheita jo etukäteen ja tarkoitukseni oli tuoda myös omat ideat ja näkökulmat esiin aivoriihiosioiden jälkeen. Osallistuvien henkilöiden määrä oli jo itsessään poikkeava koska teoriassa minimi määrä henkilöitä tässä menetelmässä olisi kuusi henkilöä. Koin kuitenkin henkilömäärän riittäväksi, koska olimme jo ennestään tuttuja toisillemme. Ideoiden ja näkemyksien ilmaisu tuntui jokaisesta turvalliselta ja uskoin, että saamme aikaan riittävän määrän uusia ideoita seuraavaa lukuvuotta ja tulevaisuutta ajatellen.

Aivoriihi järjestettiin Pirkkalan Vapaa-aikakeskuksella. Saimme suunnitteluiltpäivää varten sopivan tilan. Alussa tutustuimme menetelmään ja suunnitteluiltpäivän tavoitteisiin. Kerroin osallistujille minkä takia olemme kokoontuneet ja mikä iltpäivän tavoite on. Olin myös kertonut aikeistani suurpiirteisesti sähköpostitse, kun sovimme ajankohtaa kyseiselle suunnitteluiltpäivälle. Suunnitteluiltpäivän tavoite oli saada riittävästi materiaalia ja aineistoa opasta varten. Aivoriihestä ja haastattelusta saadun aineiston avulla on koottu Koulunuorisotyö Pirkkalassa- opas.

Suunnitteluiltpäivä koostui kahdesta eri osiosta. Ensimmäisessä osiossa tarkoitus oli ideoida ja pohtia, mitä toimintoja koulunuorisotyöntekijällä jo on kouluilla ja kuinka toiminnot ja uudet resurssit jaotellaan kouluille. Tämän jälkeen pidettiin noin 15 minuutin tauko, jonka jälkeen

aloitettiin toinen osio. Toisen osion tarkoitus oli ideoida ja suunnitella yhdessä tulevan oppaan sisältöä.

Ensimmäisen osion alussa annoin kaikille yhden paperin ja kynän. Annoin jokaiselle ohjeeksi pohtia mitä tehtäviä ja toimintoja koulunuorisotyöntekijöillä on kouluissa. Jokaisen piti poh-tiessaan kirjata ne paperille. Toimintojen lisäksi jokaisen piti ideoida paperille, kuinka jakaisi tulevat henkilöstöresurssit koulujen kesken. Tähän kaikki saivat kymmenen minuuttia aikaa. Tämän jälkeen jokainen kertoi yksitellen kirjaamansa asiat muille ja tässä vaiheessa ei saanut kommentoida tai keskeyttää toista. Seuraavaksi keskustelimme yhteisesti ideoinnin tuloksista ja aloimme kirjoittaa mielestämme parhaimmat ideat ylös yhteiselle paperille. Teimme listauksen olennaisista koulunuorisotyöntekijöiden toiminnoista ja kävimme suullisesti läpi mitä jokainen toiminto pitää sisällään. Toiminnot olivat kaikille jo ennestään tuttuja. Toimintojen alle piirsimme mindmapin resurssien jaotteluista ja vastuista. Ne tulivat samalle paperille. Resurs-sien jaottelu yhdessä vei enemmän aikaa, koska uusien resurssien jaottelun ideointi kouluihin lähti täysin tyhjästä, kun taas koulunuorisotyöntekijöiden toiminnot ja tehtävät olivat jo ole-massa olevia. Koulunuorisotyöntekijän tehtävät ja toiminnot eroavat hieman koulujen kesken. Kävimme jokaisen toiminnot ja tehtävät läpi ja avasimme ne, jotta ne olisivat tulevaisuudessa yhtenäisemmät. Toinen osio eteni täysin samalla lailla, mutta aiheena oli Koulunuorisotyö Pirk-kalassa – oppaan sisältö. Jokainen pohti sisältöä itsekseen paperille, jonka jälkeen jokainen kertoi omat tuotoksensa esiin paperilta jälleen niin, että kukaan ei keskeyttänyt eikä kommentoinut ideoita. Lopuksi keskustelun kautta keräsimme yhteen parhaat ideat ja koostimme niistä sisällysluettelon otsikot oppaaseen.

4.3 Haastattelu

Haastatteluja käytetään eniten tutkimusaineistonkeruumetodina laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on pyrkiä ymmärtämään tutkimuksessa tarkasteltavaa il-miötä tutkimuksen kohteiden näkökulmasta. Tutkijan on oltava aidosti kiinnostunut tutkimuk-sen kohteen ajatuksista, kokemuksista ja tunteista. (Juuti & Puusa 2020, 9–103.) Laadullista tutkimusta on mahdollista toteuttaa monilla eri menetelmillä ja haastattelu on yksi menetelmistä (Jyväskylän yliopisto 2021).

Haastattelu voi olla parhaimmillaan sitä, että tutkija pääsee välillisesti kiinni tutkittavan miel-tymyksiin, ajatuksiin, odotuksiin ja kokemuksiin. Haastattelu voidaan mieltää keskusteluksi,

jolla on jonkinlainen etukäteen aseteltu tavoite. Haastattelu on tietoisuuteen ja ajatteluun keskittyvä ja kohdistuva menetelmä. Haastattelun tavoite on kerätä aineistoa, jonka avulla voi tehdä uskottavia päätelmiä selitettävästä asiasta tai ilmiöstä. (Puusa 2020, 103.)

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahta Ylöjärven kouluyhteisöohjaajaa. Ylöjärven kaupunki sijaitsee Tampereen kaupunkiseudulla Pirkanmaalla (Ylöjärvi 2024). Valitsin haastateltaviksi Ylöjärven kaupungin nuorisopalveluiden kouluyhteisöohjaajat, koska he ovat Pirkkalan koulunuorisotyöntekijöiden tapaan hallinnollisesti nuorisopalveluiden alaisia ja Ylöjärven kaupungin organisaatorakenne ja kouluyhteisöohjaajien työnkuva muistuttavat ennakoarviointini perusteella Pirkkalan kuntaa ja koulunuorisotyöntekijän työnkuvaa. Arvioni perustuu oman työverkostojeni kautta hankittuun tietoon ja etsiessäni sopivaa kohdetta havainnoin eri Pirkanmaan seutukuntien nuorisopalveluiden verkkosivuja ja sosiaalisen median kanavia. Ylöjärven kouluyhteisöohjaajat tuntuivat opinnäytetyötäni varten sopivimmilta haastattelun kohteilta.

Päädyin haastattelututkimukseen, koska sen avulla voisin verrata Pirkkalan kunnan ja Ylöjärven koulunuorisotyöntekijöiden ja -yhteisöohjaajien työnkuvaa ja toimintoja. Näiden lisäksi haastattelun kautta olisi mahdollista saada hyviä näkökulmia koulunuorisotyöhön liittyvän oppaan sisältöön. Haastattelu pidettiin Metsäkylän yhtenäiskoulussa Ylöjärvellä. Haastattelua varten tein kysymykset etukäteen. Haastateltavat eivät saaneet kysymyksiä enakkoon, vaan vastasivat kysymyksiin haastattelutilanteessa.

Valitsin haastattelulajiksi teemahaastattelun. Teemahaastattelun ominaisuuksiin kuuluu se, että osa haastattelun lähtökohdista on jo ennalta sovittu (Puusa 2020, 112). Teemat tulivat esiin haastattelua varten laadituissa kysymyksissä. Kysymykset esitettiin johdonmukaisesti suunnitelman mukaan edeten. Kuitenkin niin, että kysymykset olivat hyvin suurpiirteisiä ja haastateltavat saivat puhua kysymysten jälkeen hyvinkin laajasti ja hieman rönsyillen. Haastattelun jälkeen oli mahdollisuus sanoa vielä jotain mitä aiheesta tuli mieleen. Kysymysten teemat olivat kouluyhteisöohjaajien resurssit, työnkuva, toiminnot, kohderyhmä, hallinnollinen asema organisaatiossa ja näkemyksiä koulunuorisotyötä käsittelevään oppaaseen (Liite 3).

5 TULOKSET JA TUOTOKSET

Tässä luvussa käyn läpi valitsemieni menetelmien tulokset ja kuinka niitä lopulta hyödynnettiin oppinäytetyössä. Alaluvussa 5.1 käydään läpi, miten aivoriihi käytännössä toteutettiin ja kerron sen kulusta. Lisäksi samassa luvussa eritellään aivoriihen tulokset ja esitellään siitä kerätty aineisto. Alaluvussa 5.2 kerron kouluyhteisöohjaajien haastattelusta Ylöjärveltä. Luvussa esitellään haastattelusta saatu aineisto ja aineiston teemoittaminen. Viimeisessä alaluvussa 5.3 kerron millainen Koulunuorisotyö Pirkkalassa – oppaasta tuli ja miksi siitä tuli juuri sellainen. Molempien menetelmien tuloksia vertaillaan suhteessa tietoperustaan. Opas toimii konkreettisesti myös tutkimustulosten analyysinä. Se on konkreettinen tuotos, joka valmistui oppinäytetyön menetelmien tuloksena.

5.1 Aivoriihi

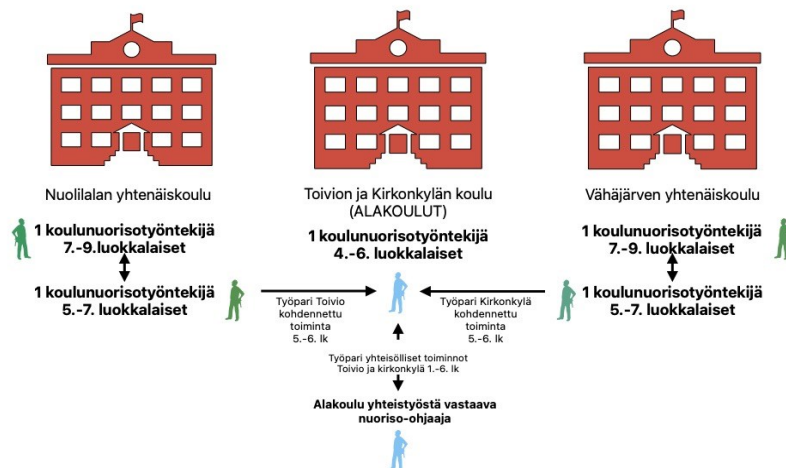
Suunnitteluiltapäivässä oli tarkoitus olla kolme koulunuorisotyöntekijää, mutta yksi oli estynyt osallistumaan. Tilalle tuli yläkouluyhteistyöstä vastaava nuoriso-ohjaaja. Kolmas koulunuorisotyöntekijä lupasi lähettää näkökulmansa ja kommenttinsa iltapäivästä saatuihin tuotoksiin sähköpostilla jälkepäin. Suunnitteluiltapäivässä havainnoin ja kirjasin havainnointini ylös ranskalaisin viivoin. Heti suunnittelupäivän jälkeen kirjasin havainnointimuistiinpanojeni ja suunnitteluiltapäivässä tehtyjen kirjausten sekä ajatuskarttojen perusteella havainnointipäiväkirjan (Liite 2).

Ensimmäisellä kierroksella pohdimme koulunuorisotyöntekijöiden tehtäviä ja toimintoja koululla ja kuinka resurssit sijoitellaan kouluille, kun resursseja saadaan kaksi lisää lukuvuodesta 2024–2025 alkaen. Uusia tehtäviä ja toimintoja koulunuorisotyöntekijöille aivoriihessä ei syntynyt, vaan kaikki vanhat listattiin ylös ja sen jälkeen kaikki toiminnot avattiin ja määriteltiin missä kouluissa niitä tehdään ja kuka niitä tekee. Pohjatyö oli tehty koulunuorisotyöntekijän työkuvalle, tehtäville ja toiminnolle jo vuodesta 2019 alkaen kun ensimmäinen koulunuorisotyöntekijä aloitti Pirkkalassa. Vaikka uusia tehtäviä ja toimintoja ei aivoriihessä syntynyt eikä se myöskään ollut tarkoituskaan, oli hyvä käydä yhteisesti kaikki Pirkkalan kunnan nuorisopalveluiden koulunuorisotyöntekijöiden toiminnot läpi muutenkin kuin pelkästään tulevan oppaan takia. Esimerkiksi yläkouluikäisten nuorten kanssa työskenteleville koulunuorisotyöntekijöille muutamat alakoulujen koulunuorisotyöntekijöiden toiminnot olivat hieman vieraita, ja sama kävi ilmi myös toisin päin. Suurimmaksi osaksi toiminnot olivat kaikille samoja, muutamaa

poikkeusta lukuun ottamatta. Mutta vaikka joku toiminta olisi toiselle vieras ei ole pois suljettua, etteikö esimerkiksi yläkoulun koulunuorisotyöntekijä voisi toimia työparina alakoulun toiminnoissa, jos toinen alakoulun koulunuorisotyöntekijä on lyhyellä varoitusajalla estynyt tulemaan paikalle. Esimerkiksi koulunuorisotyöntekijän tehtäviin, jonka kohderyhmä on 4.–6. luokkalaisten, ei kuulu kouluhaut. 7.–9. luokkalaisten kanssa työskentelevät taas eivät osallistu 5.–6. luokkalaisten teematunneille tai 4.–6. luokkalaisten kuraattoritunneille. Toimintoja tuli yhteensä 18 kappaletta ja ne kaikki tulivat lyhyesti avattuna oppaaseen (Liite 1).

Resurssien jaotteluiden pohdinta ei ollut niin suoraviivaista kuin toimintojen pohdinta ja ideointi. Resurssien jaottelua pohdittiin samaan aikaan ja samaan paperiin toimintojen kanssa, koska arvioin jo etukäteen, että toiminnat Pirkkalassa ovat aika selkeät, ne kaipasivat vain pientä kertaamista, hiontaa ja jaottelua. Elokuusta 2024 alkaen Pirkkalan kunnalle tulee kaksi koulunuorisotyöntekijä vakanssia lisää. Uusille resursseille piti aivoriihen avulla löytää paikat. Sen jälkeen, kun jokainen oli pohdinnan ja toimintojen jälkeen saanut sanoa omat näkökulmansa ja mielipiteensä liittyen resurssien jaotteluun huomattiin, että ne olivat hyvin yhtenevät. Ilmeisesti keskustelua aiheesta oli käyty jo ennen suunnittelupäivää. Pohdinnan tuloksena tulimme siihen lopputulemaan, että kaksi uutta resurssia jaotellaan yhtenäiskouluille niin, että toinen menee Vähäjärven yhtenäiskoululle ja toinen Nuolialan yhtenäiskoululle. Heidän kohderyhmänsä ovat 5.–7. luokkalaisten. Syynä juuri tähän kohderyhmään oli se, että kuudesluokkalaisten ovat tarvinneet muutamana viimeisimpänä vuotena paljon tukea seitsemännelle luokalle siirtyessä ja seitsemännen luokan syksyllä. Tämän lisäksi uudet resurssit tekevät parityönä kohdennettua työtä Toivion ja Kirkonkylän alakouluilla, esimerkiksi luokkakohtaisia ryhmäytyksiä tai pienryhmiä. Toivion koululla työparina kohdennetussa työssä toimii Nuolialan yhtenäiskoulun 5.–7. luokkalaisten koulunuorisotyöntekijä ja Kirkonkylällä vuorostaan toimii Vähäjärven yhtenäiskoulun 5.–7. luokkalaisten koulunuorisotyöntekijä. Perustelu tällaiseen sijoitteluun tuli sijainnista. Nuolialan yhtenäiskoulu on lähempänä Toivion alakoulua ja sieltä myös siirtyy kuudesluokkalaisia Nuolialan yhtenäiskoululle. Kirkonkylän alakoulu on taas lähempänä Vähäjärven yhtenäiskoulua ja Kirkonkylältä siirtyy kuudesluokkalaisia Vähäjärven yhtenäiskouluun. Alakoulujen kouluyhteistyöstä vastaava nuoriso-ohjaaja tekee Toivion ja Kirkonkylän koulujen koulunuorisotyöntekijän kanssa yhteistyötä koulun yhteisöllisissä toiminnoissa, kuten esimerkiksi välituntitoiminnoissa. Kohdennetulla työllä taas tarkoitetaan esimerkiksi pienryhmätyötä tai luokkien ryhmäytyksiä. Seuraavalla sivulla on kaavio, joka havainnollistaa resurssijaottelua ja työparitoimintaa.

Kaavio: Koulunuorisotyöntekijäresurssien jaottelu ja työparitoiminta.

Aivoriihen toisen osion tarkoituksena oli pohtia Koulunuorisotyö Pirkkalassa – oppaan sisältöä. Annoin ohjeeksi pohtia ikään kuin oppaan pääotsikoita ja kuvitella niitä konkreettisesti. Kymmenen minuutin pohtimisen jälkeen ideoita oli syntynyt ja ne käytiin yhdessä läpi kukin vuorollaan. Yhteisen keskustelun jälkeen nostettiin seuraavia aiheita pääotsikoiksi tai oppaan osiksi.

Oli selvää, että ohjeessa pitää ainakin yleisesti määritellä mitä koulunuorisotyö on. Se koettiin tarpeelliseksi siksi, että koulunuorisotyöntekijät kokivat, että osa koulun henkilökunnasta ei ymmärrä koulunuorisotyöntekijän läsnäolon merkitystä tai työnkuvaa koululla. Seuraavana asiana oppaaseen laitettavaksi nousi koulunuorisotyöntekijäresurssien jaottelu kouluilla. Se koettiin myös hyväksi yleiseksi tiedoksi laittaa oppaaseen, jotta kaikki, niin nuorisopalveluiden henkilökunta kuin koulujen henkilökunta, ovat tietoisia siitä millä kouluilla koulunuorisotyöntekijöitä on ja kuinka paljon heitä on eri kouluissa.

Kolmantena nostona asioista, joita oppaaseen laitetaan tuli esiin koulunuorisotyöntekijän toiminnot kouluilla, sekä koulunuorisotyön määrittely. Toiminnot kohdassa käydään läpi jokainen toiminto lyhyesti selitettynä ja siinä oppaan lukija saa kuvan siitä, mitä Pirkkalassa tehdään. Koulunuorisotyö luvussa käsitellään, mitä koulunuorisotyö yleisesti on. Pohdimme, että neljännessä pääluvussa tuodaan esiin kenen kanssa teemme mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ja miten viestintä tapahtuu koulun ja eri tahojen välillä. Viimeiselle sivulle suunniteltiin vuosikello, joka valmistuu Pirkkalan koulunuorisotyöntekijöiden suunnittelupäivänä kesäkuussa 2024.

Suunnitteluiltaapäivästä poissa ollut koulunuorisotyöntekijä kommentoi muutaman päivän kulluttua tuotoksiamme suunnittelupäivän aivoriihestä sähköpostitse ja hän oli tyytyväinen aikaansaannoksiimme. Hänellä oli muutama tarkennus toimintoihin liittyen ja että niitä tulisi avata hieman tarkemmin, mutta kokonaisuuden kanssa hän oli samaa mieltä. Olin myös pohtinut omia näkemyksiä oppaasta opinnäytetyön tietoperustaa kirjoittaessa. Olin pohtinut otsikointia ja oppaan asettelua. Sivumäärällisesti ajattelin, että oppaan olisi hyvä olla noin kymmenen sivun pituinen, koska silloin sen selkeys ja helppolukuisuus säilyisi. Omassa alkuperäisessä suunnitelmassa pääotsikoita oli seitsemän, mutta silloin opasta ei olisi saanut kymmeneen sivuun.

Suunnitteluiltapäivä, jossa toteutettiin ideointia aivoriihimenetelmän avulla, sujui mielestäni hyvin siihen nähden, että meitä oli vain kolme osallistujaa ja yksi vetäjä. Jokainen sai rauhassa pohtia itsekseen omia näkemyksiä. Yksilöideoinnin ja omien ideoiden ja näkemysten esittelyn jälkeen osioiden loppuaika meni keskustellessa ideoitavan aiheen tiimoilta. Näkemykset ja ideat aiheista olivat hyvin samanlaisia ja keskustelu soljui päämäärätietoisuuden ja innostuksen kuljettamana.

Suunnitteluiltaapäivän jälkeen oli ilo huomata, kuinka laadukkaasti Pirkkalassa tehdään nuorisotyötä, varsinkin kouluilla. Mielestäni se on myös huomattu kunnan päättäjien tasolla, koska Pirkkalan kunnan nuorisopalveluille on kohdistettua budjettia sen verran, että kouluihin saadaan palkata kaksi koulunuorisotyöntekijää lisää. Pirkkalan nuorisopalveluiden kunnianhimo ja ammatillisuus heijastuu nuoriin ja nuorten kanssa työskenteleeviin aikuisiin ja positiivinen sana kiiri varmasti sen myötä.

Suunnitteluiltaapäivästä saadun aineiston perusteella Pirkkalan koulunuorisotyössä täyttyy kaikki nuorisotyön perusfunktiot. Sosialisatiofunktio Pirkkalan koulunuorisotyöntekijän työssä voi havaita niin, että koulunuorisotyöntekijä tukee työllään nuoren kouluun kiinnittymistä esimerkiksi kouluhakujen muodossa sekä/tai yhteisöllisillä toiminnoilla. Näillä toiminnoilla tavoitellaan sitä, että oppilas tuntisi kuuluvansa kouluyhteisöön ja tätä kautta koulunkäynnistä tulisi mielekkäämpää. Yksilö- ja ryhmätyöskentelyllä tuetaan nuorta kehittymään omaksi itsekseen ja tuetaan hänen mahdollisuuksiansa tavoitella omia tarpeitaan ja pyrkimyksiään.

Koulunuorisotyöntekijän yksilö-, pienryhmä- ja harrastetoiminnassa näkyy myös kompensatiofunktio, jonka tarkoitus on tasoittaa personaalisaation ja sosiaalisaatioissa ilmi tulleiden

puutteiden tasoittamista niin, että oppilaan on helpompi kiinnittyä takaisin kouluun. Esimerkiksi nuoren poissaolot ja opintojen hidastuminen havaitaan jo varhaisessa vaiheessa ennen kuin pitää siirtyä täysin korjaaviin toimenpiteisiin. Neljäs, eli resursointi- ja allokointifunktio täyttyy Pirkkalassa niin, että Pirkkalan nuorisopalveluilla arvioidaan tasaisin väliajoin työnlaadua ja toimintoja, jonka jälkeen päivitetään sekä sovelletaan toimintoja uudelleen. Näin nuorille osoitetut toiminnot pysyvät ajan tasalla toimintaympäristöönsä nähden. (Nieminen 2008, 22–26.)

Toiminnallista opinnäytetyötäni ajatellen tällainen aivoriihen muodossa pidetty toiminnallinen ideointityöpaja toimi menetelmänä varsin hyvin. Työskentelyllä saatiin aikaiseksi aineisto, jolla lopulta kasattiin 13 sivuinen koulunuorisotyötä käsittelevä opas. Menetelmän tulokset tulivat tilaajan organisaation sisältä ja näin ollen vastaavat hyvinkin konkreettisesti tilaajan tarpeita. Oppaan viimeistelyn, toimintojen avaamisen ja graafisen ilmeen tein menetelmien jälkeen itse. Oppaan graafinen ilme noudattaa Pirkkalan kunnan viestinnässä esiin tulevia värejä eli punaista ja mustaa. Oppaassa on nähtävissä myös Pirkkala kunnan logo oppaan etusivulla.

5.2 Haastattelu

Haastattelin kahta kouluyhteisöohjaajaa Ylöjärven nuorisopalveluilta. He molemmat työskentelevät yhtenäiskouluilla Ylöjärvellä. Haastattelu tapahtui niin, että molempia haastateltiin samaan aikaan ja he saivat yhdessä vastailta kysymyksiin. Haastattelu tapahtui Metsäkylän yhtenäiskoululla Ylöjärvellä. Haastattelu toteutui muutama päivä Pirkkalassa toteutetun aivoriihen jälkeen. Tarkoitukseni oli vertailla Pirkkalan kunnan koulunuorisotyöntekijän ja Ylöjärven kaupungin kouluyhteisöohjaajien työnkuvaa keskenään ja saada vinkkejä ja näkemyksiä onnistuneeseen koulunuorisotyön oppaaseen. Äänitin haastattelun ja tein siitä litteraatin heti haastattelun jälkeen. Kysymykset oli laadittu valmiiksi ennen haastattelua, kysymysten teemat oli mietitty etukäteen ja ne esitettiin johdonmukaisessa järjestyksessä (Liite 3). Haastateltavat eivät olleet nähneet kysymyksiä ennen haastattelua. Haastatteluteemoja olivat kouluyhteisöohjaajien resurssit, toiminnot ja työnkuva.

Haastattelun perusteella Ylöjärvellä tehtävä työ muistutti hyvin paljon Pirkkalan kunnan koulunuorisotyöntekijöiden työnkuvaa, vaikka työnimike oli erilainen. Työtä tehtiin hyvin paljon nuorisotyön näkökulmasta. Lisäksi kouluyhteisöohjaajat olivat kaupungin nuorisopalveluiden alaisuudessa, aivan kuten Pirkkalassakin. Työnimikkeen vaihtelevuus kuntien ja kaupunkien välillä valtakunnallisesti on tällä hetkellä hyvin yleistä, vaikka työnkuviissa on hyvin paljon

yhtäläisyyksiä. Ylöjärven koulu yhteisöohjaajan työnimikkeen historiaa ei saatu haastattelun kautta selville.

Haastattelussa kävi ilmi, että Ylöjärvellä on viisi koulu yhteisöohjaajan vakanssia, joista yksi vakanssi oli haastatteluhetkellä täyttämättä. Jokaisella koulu yhteisöohjaajalla oli oma vastuukoulunsa, paitsi kahdella pienellä koululla Kurussa ja Viljakalassa oli vain yksi koulu yhteisöohjaaja. Koulu yhteisöohjaajien kohderyhmä Ylöjärvellä on 5.–9. luokkalaiset. Molemmat haastateltavat työskentelevät eri yhtenäiskouluissa ja heidän kohderyhmänsä painottuu 7.–9. luokkalaisiin. Kuitenkin yhteisöllisissä toiminnoissa huomioidaan koko koulua yhteisönä. Resurssit ja kohderyhmä muistuttivat tämänhetkistä tilannetta Pirkkalassa. Kuitenkin lukuvuodesta 2024–2025 Pirkkalassa on paremmat mahdollisuudet parityöskentelyyn, joka mahdollistaa laadukkaampaa työn suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Työmuotona koulu yhteisöohjaaja on ollut Ylöjärven kouluilla noin kuusi vuotta eli hieman kauemmin kuin Pirkkalassa, jossa ensimmäinen koulunuorisotyöntekijä palkattiin elokuussa 2019. Vuoden 2021 jälkeen Ylöjärvellä on työntekijöiden toimesta määritelty kirjallisena koulu yhteisöohjaajien tehtäväkuvaus, jonka esihenkilöt ovat hyväksyneet ja siitä on tehty viralliset dokumentit. Haastattelun perusteella tehtäväkuvauksesta käy ilmi, että koulu yhteisöohjaajan työkuvaan kuuluu yhteisöllisen oppilashuolto- ja monialaisen hyvinvointityön kehittäminen ja toteuttaminen. Koulu yhteisöohjaaja toimii myös oppilaan tukena koulun arjessa. Ylöjärvellä työn merkittävin tavoite tehtäväkuvauksen mukaan on tukea nuoren kasvua, hyvinvointia ja osallisuutta koulu ympäristössä. Koulun yhteisöllisyyden tukeminen ja lisääminen sekä koulu poissaolojen ehkäiseminen ja vähentäminen on olennainen osa työkuva.

Keskeiset konkreettiset työtehtävät olivat hyvin samankaltaisia kuin Pirkkalassa. Niitä olivat muun muassa teemapäivien, tapahtumien ja välituntitoiminnan avulla yhteisöllisyyden ja positiivisen koulukulttuurin edistäminen, nivelvaihteyöskentely ja erilaiset ryhmäytykset sekä luokkien ja ryhmien ryhmädynamiikan parantaminen eri menetelmin. Lisäksi pien- ja harrasteryhmien ohjaaminen. Haastattelun mukaan pienryhmätoimintaa oli ollut Ylöjärvellä enemmänkin kouluissa koulu yhteisöohjaajien toimesta, mutta niihin käytetty aika alkoi täyttämään kalentaria liikaa ja vei resursseja muusta työstä.

Haastatteluhetkellä koulu yhteisöohjaajilla oli tavoitteena, että heillä olisi vain yksi ryhmä yhtä työntekijää kohden. Tämä tavoite on hyvä ottaa myös Pirkkalan kunnan koulunuorisotyönteki-

jöiden käytäntöön. Ylöjärvellä kouluyhteisöohjaajat olivat koulujen loma-aikoina mukana nuorisopalveluiden toiminnoissa samalla tavalla kuin Pirkkalassa. Muita samankaltaisuuksia Pirkkalan kanssa oli säännöllinen moniammatillinen yhteistyö koulun sisällä, kuten yhteisölliset oppilashuoltopalaverit ja muut palaverit nuorisopalveluiden ja eri sidosryhmien välillä koulun ulkopuolella. Poikkeavaisuuksia Pirkkalan toimintaan oli esimerkiksi säännölliset tunne- ja vuorovaikutustunnit eri luokille. Tunteja kutsuttiin nimellä TVV-tunnit. Tunne- ja vuorovaikutustunteja pidetään yksi vuosiviikkotunti 7.–8. luokkalaisille.

Kouluyhteisöohjaaja on mukana tukioppilastoiminnossa tai oppilaskuntatoiminnassa hyvin vaihtelevasti Ylöjärvellä. Haastattelussa kävi ilmi, että on ihan koulukohtaista, kuinka asian kanssa toimitaan. Yhteistyö haastattelun perusteella oli viikoittaista. Yhteistyötä tehtiin lähimpien nuorisotilojen nuoriso-ohjaajien kanssa, esimerkiksi hyödyntämällä parityöskentelymahdollisuutta. Toinen yhteistyökumppani nuorisopalveluilta on erityisnuorisotyöntekijä, jonka osaamista hyödynnetään kohtaamistyössä. Koulun sisällä yhteistyötä tehdään Ylöjärvellä viikoittain esimerkiksi koulun hallinnon kanssa, kuten rehtoreiden ja vararehtoreiden, koulunkäynninohjaajien, luokanvalvojien sekä opiskeluhuoltoryhmän kanssa.

Haastattelusta sai hyviä vinkkejä ja näkökulmia koulunuorisotyöhön liittyvän oppaan tekoon. Haastattelusta saadut vinkit ja näkökulmat on hyvä ottaa mukaan, jos Pirkkalan koulunuorisotyö opasta jatkojalostetaan yksityiskohtaisemmaksi. Ylöjärven kouluyhteisöohjaajat kertoivat, että hyvässä koulunuorisotyötä käsittelevässä oppaassa olisi hyvä tuoda ilmi jonkinlainen viikkorakenne tai lukujärjestys koulunuorisotyöntekijän viikosta. Lisäksi painotettiin, että hyvässä oppaassa tulisi listata asioita, joilla saadaan rajattua ja selkeytettyä koulunuorisotyöntekijän työnkuvaa. Ylöjärven kouluyhteisöohjaajat ilmaisivat haastattelussa, että työ on monesti hyvin laajaa ja pirstaleista. Haastattelussa tuotiin myös esiin, että hyvässä oppaassa tulisi kertoa konkreettisesti, mistä uusi työntekijä voisi lähteä liikkeelle uuden työnsä kanssa.

Haastattelututkimuksen merkitys opasta ajatellen jäi hyvin vähäiseksi. Koen, että muutama päivä ennen haastattelua Pirkkalassa pidetystä suunnittelupäivästä saadulla aineistolla oli enemmän merkitystä oppaan rakentumiselle, sillä Pirkkalan ja Ylöjärven tilanteet ovat hyvin samankaltaiset. Pirkkalasta sain materiaalia juuri sen omia tarpeita varten. Sain kuitenkin todella hyviä vinkkejä Ylöjärveltä koulunuorisotyön opasta ajatellen, jos tulevaisuudessa Pirkkalan opasta halutaan kehittää vielä yksityiskohtaisemmaksi. Tilaa ei kuitenkaan koe sitä tarpeelliseksi tässä vaiheessa.

Uskon kuitenkin haastattelun vahvistaneen Pirkkalan ja Ylöjärven suhdetta koulunuorisotyötä ajatellen. Ylöjärvellä koulunuorisotyötä tehdään hyvin nuorisotyöllisellä otteella ja siellä on myös havaittavissa kaikki nuorisotyön perusfunktiot. Siitä huolimatta, että koulunuorisotyö tuntuu välillä valtakunnallisesti pirstaleiselta, on mukava nähdä, että muillakin kuntasektorilla on samankaltaisia rakenteita Pirkkalan nuorisopalveluiden kanssa. Ylöjärvi kuuluu Tampereetta ympäröiviin seutukuntiin kuten Pirkkalakin ja vaikka työ on hyvin samankaltaista, jo pelkästään Pirkanmaalla samalle työlle on monta työnimikettä. Esimerkkeinä Pirkkalassa on koulunuorisotyöntekijöitä, Ylöjärvellä koulu yhteisöohjaajia ja Tampereella on kouluvalmentajia. Ainakin isoimmissa kaupungeissa trendinä on kouluvalmentaja ja kouluvalmentaja työskentelee yleensä koulun hallinnon alaisena. Helsingin kaupungin verkkosivuilla kerrotaan kuinka kouluvalmentaja kohtaa ja kuuntelee oppilailta, ehkäisee kiusaamista ja yksin jäämistä, edistää yhteisöllisyyttä ja hyvää ryhmähenkeä, sekä kehittää koulun kerho- ja harrastustoimintaa. (Helsingin Kaupunki 2021.) Eli kouluvalmentajan työ on hyvinkin verrannollinen Pirkkalan koulunuorisotyöntekijään tai Ylöjärven koulu yhteisöohjaajaan.

Pirkkalan ja Ylöjärven työnkuvia voi verrata niin, että molemmilla paikkakunnilla työntekijöillä on mahdollisuus rakentaa kouluun erilaisia tiloja ja siltoja. Erilaiset konkreettiset ja kuvainnolliset tilat kouluissa saadaan aikaan esimerkiksi erilaisilla välitunti- tai pienryhmä toiminnoilla. Toiminnoissa nuorilla on mahdollisuus toimia keskenään heidän omien tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaan. Opinnäytetyöni aineiston perusteella voi tehdä päätelmän, että molemmilla paikkakunnilla tehdään hyvin laadukasta koulunuorisotyötä. Molemmilla paikkakunnilla työtä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan osana kunnan nuorisopalveluita. Hyvin suunnitellut ja toteutetut toiminnot takaavat sen, että ne ovat turvallisia ja jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua niihin. Työntekijät tukevat tarvittaessa oppilaita eri nivelvaiheissa molemmilla paikkakunnilla. Nivelvaiheita ovat kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtyminen, yläkoulusta toiselle asteelle siirtyminen tai palveluohjaus toiselle ammattilaiselle tapauskohtaisesti. (Kivijärvi, Kauppinen, Kiilakoski & Leskinen 2022, 77–79.)

5.3 Koulunuorisotyö Pirkkalassa -opas

Koulunuorisotyö Pirkkalassa -oppaaseen tuli lopulta kuusi pääotsikkoa ja se on 13 sivua pitkä (Liite 1). Oppaassa on koulunuorisotyön määritelmä, resurssien jaottelu, toiminnot, yhteistyö, viestintä, yhteystiedot ja vuosikello. Oppaan tärkein anti on mielestäni resurssien jaottelu ja

toiminnot, koska ne selkeyttävät uuden työntekijän perehdyttämistä ja yhdenmukaistavat koulunuorisotyöntekijän työnkuvaa Pirkkalassa. Se on pituudeltaan sopiva ja siksi siitä on helppo saada riittävästi tietoa nopeasti selailemalla.

Olin pohtinut oppaan pituutta sekä hieman sisältöä jo etukäteen aloittaessani opinnäytetyöprosessin. Aineisto lopulliseen tuotokseen tuli Pirkkalassa pidetyssä suunnitteluiltapäivässä. Siellä kävimme läpi kaikki toiminnot ja keskustelimme ne auki. Tämän lisäksi ideoimme iltapäivän aikana oppaan kohdat resurssien jaottelusta sekä koulunuorisotyöhön liittyvästä viestinnästä ja yhteistyöstä. Suunnittelupäivän ja haastattelun jälkeen tein oppaan mallipohjasta visuaalisesti miellyttävän ja kirjoitin yksityiskohtaisesti kaiken auki oppaaseen. Vuosikello ja yhteystiedot osioihin tulee sisältöä aikaisintaan kesäkuussa 2024, kun ensimmäinen virallinen koulunuorisotyöntekijöiden suunnittelupäivä pidetään.

Oma näkemykseni vaikutti vain oppaan pituuteen. Oppaan noin kymmenen sivun pituus oli koko prosessin ajan pohja oppaalle. Sivumäärä on lyhyehkö, joten se rajasi myös sen, että kovinkaan yksityiskohtaista ja laajaa opasta siitä ei sen takia tullut. Eikä se ollut tilaajan intressi.

Työskentelen itse Pirkkalan kunnalla koulunuorisotyöntekijänä, joten esimerkiksi toimintojen avaaminen oppaaseen sujui helposti koska omaa taustatietoa koulunuorisotyöntekijöiden toiminnasta ja työstä Pirkkalasta oli jo ennestään todella paljon. Varmistin vain joidenkin toimintojen faktat aivoriihen jälkeen kollegoilteni. Kaikki tieto, taito ja kokemus oli myös kollegoilteni, jotka olivat aivoriihessä mukana. Eli kaikki osaaminen ja hiljainen tieto nivottiin aivoriihen avulla yhteiseksi tiedoksi kirjallisessa muodossa. Varsinaista koulunuorisotyöntekijöiden tiimiä ei ole aikaisemmin ollut, koska Pirkkalassa oli pitkään vain kaksi koulunuorisotyöntekijää, jotka ovat voineet arjen keskellä sopia ja suunnitella asioista keskenään. Työntekijät kuitenkin työskentelevät eri kouluilla ja koulujen tarpeetkin eroavat tällä hetkellä vielä toisistaan. Tulevaisuudessa tulee olemaan koulunuorisotyöntekijöiden oma tiimi, jonka on säännöllisesti kokoonnuttava yhteisiin palavereihin, jotta toiminta pysyy yhtenäisenä, suunnitelmallisena ja tavoitteellisenä. Vuosina 2021–2023 Pirkkalan kunnan nuorisopalveluilla työskenteli yksi vakanssi sitouttavan kouluyhteistyö hankkeen rahoituksella, ja Pirkkalan nuorisopalvelut olivat näin mukana toteuttamassa hankkeen suunnitelmaa ja tavoitteita. Hankkeen myötä työnkuva on muuttunut ehjemmäksi ja hankkeen mukana kulkeutunut valtakunnallinen tieto ja taito Pirkkalan kunnan koulunuorisotyöntekijöille näkyy nyt myös opinnäytetyönä tehdyssä oppaassa. Sitouttavan kouluyhteistyön – hankkeen päätavoitteita olivat vähentää ja ennaltaehkäistä pois-

saoloja ja luoda myönteistä toimintakulttuuria kouluissa ja etsiä tavoitteita tukevia toimintamalleja koulurakenteiden sisälle (Opetus- ja kulttuuriministeriö). Oppaan sisältö on tulos aivoriihen kautta esiin tulleen Pirkkalan koulunuorisotyöntekijöiden tiedon, taidon ja osaamisen tulos. Nyt jokaisen esiin tuomat toiminnot ovat yksissä kansissa. Lisäksi resurssien jaottelu ja oppaan sisällysluettelo ovat osoitus siitä, että Pirkkalan kunnassa on tehty koulunuorisotyötä jo vuosia, eikä se ole uusi asia tekijöillensä. Pohdinta oli hyvinkin yksimielistä, eikä kompromisseja tarvinnut tehdä eikä ideointi jumiutunut aivoriihessä. Kaikki osaaminen ja yhteiset suunnitelmat, jotka tulevat voimaan 2024 elokuusta alkaen on nyt tuotu kirjalliseen muotoon ja opas tulee tulevaisuudessa selkeyttämään ja ohjaamaan koulunuorisotyötä Pirkkalassa ja tuo sen näkyviin myös koko nuorisopalveluille ja Pirkkalan kouluille, joissa koulunuorisotyöntekijä työskentelee.

Mielestäni haastattelu loi vankemman sillan Ylöjärven kouluyhteisöohjaajien ja Pirkkalan koulunuorisotyöntekijöiden välille. Haastattelulla ei ollut vaikutusta itse oppaan tekoon, mutta kun vertailin Ylöjärven toimintoja ja työnkuvaa Pirkkalan omiin se loi varmuutta siihen, että Pirkkalassakin tehdään asioita oikein. Uskon, että tulevaisuudessakin Pirkkalan ja Ylöjärven ammattilaiset jatkavat yhteyden pitoa. Lupasin, että Ylöjärven kouluyhteisöohjaajat näkevät opinnäytetyönä tehdyn oppaan ja toivottavasti myös he hyötyvät siitä.

Opasta tehdessä tavoitteenani oli, että oppaassa olevat asiat olisivat mahdollisimman helposti omaksuttavissa. Pohdin tarkasti jäsentelyä ja sitä, että asioista kerrottaisiin mahdollisimman lyhyesti. Oppaasta tuli yli kaksi sivua pitkä, joten siihen oli laitettava sisällysluettelo. Sisällysluettelon myötä kokonaisuuden hahmottaminen oli helpompaa ja käytännöllisempää jos haluaa etsiä jotain yksittäistä tietoa. (Pyhälahti 2002.)

Opas tulee olemaan kouluilla saatavilla pdf-muodossa koulun omassa verkossa OneDrive -kansiossa ja paperisena ainakin opettajanhuoneessa ja koulun hallinnon kansliassa. Nuorisopalveluilta opas tulee löytymään paperisena perehdytyskansioista ja pdf-tiedostona perehdytysmateriaalin kanssa samassa kansiossa OneDrive -tiedostoissa. Lisäksi sitä tulee olemaan aina Word-tiedostona saatavilla, jotta oppaan voi päivittää joka vuosi aina uutta lukuvuotta varten. (Sarkkinen 2021.)

6 ARVIOINTI

Tässä luvussa arvioin opinnäytetyötäni ja reflektoin omaa tekemistäni. Vaikka nuorisotyöstä on monen vuoden kokemus, sen tutkiminen ja tarkastelu opinnäytetyön muodossa on lisännyt omaa teoreettista tietoa alastamme. Opinnäytetyötä tehdessä luotettavuus, eettisyys ja itsearviointi ovat tärkeitä asioita, jotka lisäävät toinen toisiaan. Eettisyys lisää luotettavuutta ja on tärkeä osa kaikkea ihmisten kanssa tehtävää työtä ja tutkimusta. Itsearviointi ja terve itsekriittisyys ovat hyviä työkaluja, kun tekee projektia yksin ja kun vielä erittelee itsearvioinnin mukaan tekstiin, tulee tuloksista ja esimerkiksi opinnäytetyöstä luotettavampi. Opinnäytetyössä ei voi myöskään unohtaa tilaajan mielipidettä saavutetuista tuloksista. Seuraavaksi alaluku kerrallaan käsittelee opinnäytetyön luotettavuutta, eettisyyttä, teen itsearviointia ja viimeisenä kerron tilaajan arvion opinnäytetyön tuotoksesta.

6.1 Luotettavuus

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja kehittää ammattialaa ja sen tulee olla luotettavaa. Opinnäytetyössä käyttämäni menetelmien tulokset vastaavat alan todellisuutta ja käyttämäni tietoperusta on ajankohtaista. Mielestäni tutkimus ja siitä saatu tietoperusta ei pureudu koulunuorisotyöhön kovin yksityiskohtaisesti, koska koulunuorisotyötä ei ole tutkittu vielä niin laajasti kuin nuorisotyötä kokonaisuutena, mutta tietoperustasta saadut yläkäsitteelliset asiat, jotka koskevat koulunuorisotyötä ovat yhteydessä opinnäytetyön kehittämistyön menetelmien kautta saatuun aineistoon. Tietoperustan ja saamieni tulosten yhteys todistaa opinnäytetyöni sisällön olevan uskottavaa ja luotettavaa. Esimerkiksi Helsingin yliopisto listaa hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdat ja yksi niistä on, että tutkija ottaa huomioon työssään muiden tutkijoiden työt ja saavutukset ja viittaa niihin asianmukaisesti (Helsingin yliopisto 2023).

Opinnäytetyöni kautta luodulla oppaalla on uudistettu Pirkkalan kunnan nuorisopalveluiden käytäntöjä. Opas helpottaa tulevaisuudessa uusien työntekijöiden perehdyttämistä, työnkuvan yhdenmukaistamista nuorisopalveluilla sekä tuo koulunuorisotyön näkyväksi Pirkkalan nuorisopalveluille ja koulujen henkilökunnalle. Liitteistä löytyvät opinnäytetyön lopputuloksena syntynyt opas (Liite 1), aivoriihen havainnointipäiväkirja (Liite 2) ja haastattelukysymykset (Liite 3). Lisäämällä liitteet osaksi opinnäytetyötä, lisääntyy sen luotettavuus ja läpinäkyvyys.

6.2 Eettisyys

Olen perehtynyt opinnäytetyöni aiheeseen keräämällä tietoperustan aiheesta, sekä peilannut ai-
 hetta tutkimusmenetelmistä saamaani aineistoon ja omaan työkokemukseeni ja siitä saatuun
 näkemykseeni koulunuorisotyöstä. Opinnäytetyössä on noudatettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä.
 Hyviä tieteellisiä käytäntöjä opinnäytetyössäni ovat esimerkiksi se, että viittaukset tekstissä on
 toteutettu asianmukaisella tavalla. Lähteiden tukena on käytetty Humanistisen ammattikorkea-
 koulun omaa lähdeviittausopasta. Hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti olen tutustunut
 henkilötietojen sekä tietosuojaan liittyviin periaatteisiin. Kaikkia tutkimusmenetelmiin osallis-
 tuneita henkilöitä on informoitu etukäteen tarvittavista asioista ennen haastattelua ja aivoriihä.
 Opinnäytetyöni ei sisällä kenenkään suoria henkilötietoja ja myös tutkittavat ovat tietoisia siitä.
 Olen tutustunut ennen ja opinnäytetyö prosessin loppupuolella Ammattikorkeakoulujen rehto-
 rineuvosto Arene ry:n Opinnäytetyön eettisiin suosituksiin. Opinnäytetyöprosessia on ohjannut
 Arene ry:n: luomat eettiset ohjeet. (Arene 2020.)

6.3 Itsearviointi

Tuotoksesta eli oppaasta tuli juuri sellainen mitä ajattelin, ellei jopa hienompi. Opas pysyi
 sisällöllisesti noin kymmenen sivun tavoitepituudessa ja oppaaseen saatiin sisällettyä kaikki
 oleellinen. Itse oppaan tekeminen sujui hyvin jouhevasti. Olen itse toiminut nuorisotyön parissa
 useamman vuoden, ja koulunuorisotyötä on takana koulunuorisotyöntekijänä jo noin kolme
 vuotta. Vaikka käytännön tietoa ja osaamista on itsellä paljon, oli aiheesta silti aika ajoin haas-
 tava luoda teoreettista käytännön tason tekstiä itse opinnäytetyöhön. Tietoperustaa oli miele-
 käästä kirjoittaa, koska siitä sai paljon teoreettista tietopohjaa omaan työhön tulevaisuudessa.
 Opinnäytetyö prosessina on opettanut itselle pitkäjänteisyyttä ja lisännyt oman työn ja ammat-
 tialani arvostusta.

Opas yhdenmukaistaa ja selkeyttää koulunuorisotyötä Pirkkalassa. Koen, että oppaasta on hyö-
 tyä myös koko ammattialalle. Pirkkalan oppaan kautta on helppo verrata jonkin muun koulu-
 nuorisotyön toimintoja, jos esimerkiksi kunta, kaupunki tai jokin muu organisaatio kamppailee
 koulunuorisotyönsä pirstaleisuuden kanssa. Oppaasta voi myös ottaa mallia, jos haluaa kehittää
 vastaavanlaisen oppaan omaan organisaatioonsa.

6.4 Tilaajan arvio

Saatuani oppaan valmiiksi lähetin sen opinnäytetyön tilaajan edustajalle eli nuorisopalveluiden lähiesihenkilölle sähköpostitse arvioitavaksi. Tilaajan mielestä opas on juuri sellainen mitä haettiin. Opas on tilaajan mielestä tarpeeksi lyhyt ja ytimekäs, jotta sitä voi esimerkiksi opettaja lukea kahvitauolla opettajanhuoneessa. Erityismaininnan sai se, kuinka koulunuorisotyöntekijän roolia oli avattu ja oli myös kerrottu, mitä se ei ainakaan ole. Oppaasta on helppo hahmottaa kokonaisuus ja koulunuorisotyöntekijän toiminnot. Tulevaisuudessa selkeyttä lisää myös oppaaseen myöhemmin lisättävä vuosikello ja se tulee nostamaan oppaan visuaalista ilmettä entisestään.

7 POHDINTA

Pirkkalan kunnan nuorisopalvelut elää ja voi hyvin. 2020-luvulla Pirkkalan nuorisopalveluille on budjetoitu uusi nuorisotila Vähäjärven yhtenäiskoululle, missä on myös suuremmat toimistotilat kasvavalle työyhteisölle ja henkilöresurssit kasvavat myös kahdella koulunuorisotyöntekijällä. Tämä kertoo siitä, että nuorisotyötä arvostetaan Pirkkalassa myös päättäjien tasolla. Lisäksi olen havainnut, että Pirkkalan nuorisopalveluilla on kehitysmuotoinen työilmapiiri.

Koulunuorisotyöntekijät ovat Pirkkalan kunnan nuorisopalveluilla tuorein työnimike ja se on ottanut viimeisen neljän vuoden aikana suuria kehitysaskelaita. Koulunuorisotyö on kärsinyt alkuvuosinaan Pirkkalassa työnkuvan pirstaleisuudesta niin kuin monien muidenkin kuntien ja kaupunkien koulunuorisotyö. Uusia toimintoja on pitänyt kokeilla ja samalla hylätä vanhoja, jotka eivät toimi. Työnkuvan rajaviivoja on joutunut pyyhkimään ja piirtämään aina uudestaan. Se missä tilassa koulunuorisotyö Pirkkalassa on tällä hetkellä, on pitkän ja sinnikkään työn tulos. Pirkkalan kunnan koulunuorisotyön alkuaikoina tekijöinä on ollut alaansa arvostavia ja kunnianhimoisia työntekijöitä. Opinnäytetyönä tehty Koulunuorisotyö Pirkkalassa – Opas on kirsikka Pirkkalan koulunuorisotyökakun päällä, joka jäsentee, selkeyttää ja yhdenmukaistaa koulunuorisotyöntekijöiden toimintaa, sekä tekee koulunuorisotyötä näkyväksi kouluilla selkeämmin.

Toimintaa tulee kuitenkin aina jatkossakin kehittää. Se, että Pirkkalan kunnalla on nyt opas koulunuorisotyötä varten ei tarkoita sitä, että koulunuorisotyö on nyt Pirkkalassa valmista. Kehittäminen tulevaisuudessa olisi mahdollista toteuttaa niin, että Tampereen seutukuntien kanssa perustettaisiin työryhmä, jossa olisi jokaiselta kunnalta ja kaupungilta edustajia ja he kokoontuisivat vaikka neljä kertaa lukuvuoden aikana. Suurimpia teemoja olisi esimerkiksi näiden eri nimikkeiden, mutta käytännössä melkein samaa työtä tekevien työntekijöiden työn kuvan yhdenmukaistaminen Pirkanmaalla. Tässäkään ei olisi tarkoitus päästä maalin yhden lukuvuoden aikana vaan ensimmäiset vuodet menisivät varmasti siihen, että verkostoon haettaisiin pysyvyyttä ja luottamuksellisuutta, ehkä jopa omaa rahoitusta joillekin vuosille.

Kyseistä työnkuvaa tehdään valtakunnallisesti monilla eri nimikkeillä. Sen lisäksi, että nimikkeitä on monia, on työntekijöillä erilaisia koulutustaustoja. Itse olen törmännyt oman työhistorian aikana ainakin nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajiin, lähihoitajiin, sairaanhoitajiin, sosionomeihin ja yhteisöpedagogeihin.

Mielestäni yhteisöpedagogi on ammatillisesti kaikkein soveltuvin tutkinto koulunuorisotyöhön. Yhteisöpedagogin kompetensseihin kuuluvat pedagoginen, yhteisöllinen, yhteiskunnallinen osaaminen ja vaikuttamis- ja kehittämisosaaminen (Humak 2024). Nämä kaikki kompetenssit näkyvät koulunuorisotyöntekijän työssä. Lisäksi koulunuorisotyötä on kehitetty paljon yhteisöpedagogikoulutuksen kautta ja erilaiset yhteisöpedagogikoulutusta järjestävät oppilaitokset ovat koordinoineet hankkeita aiheeseen liittyen. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 3.)

Pedagogisen osaamisen merkitys näkyy koulunuorisotyöntekijän päivittäisessä työssä. Koulunuorisotyöntekijä kohtaa päivittäin työssään nuoria moninaisista lähtökohdista. Nuorten elämäntapomerkitys, arvot ja lähtökohdat ovat hyvin vaihtelevia. Koulunuorisotyöntekijän on työssään hallittava kasvatuksen ja kehityksen lähestymistapoja ja teoriapohjaa ohjatessaan omaa toimintaansa tai erilaisia ryhmiä. Ryhmiä ohjattaessa koulunuorisotyöntekijä edistää rakentavaa vuorovaikutusta erilaisissa toimintaympäristöissä. Eri toimintaympäristöissä toimiminen on koulunuorisotyöntekijöiden työn merkittävä osa. (Humak 2024.) Vaikka koulunuorisotyöntekijä työskentelee pääsääntöisesti koulussa, niin Pirkkalassa koulunuorisotyöntekijä kohtaa nuoria ja tuo toimijuutta esille esimerkiksi monialaisissa yhteistyöpalaverissa, tapahtumissa, loma-ajan toiminnoissa, sekä jalkautuessa viikonloppuisin Pirkkalassa tai halutessaan koulujen päättymispäivinä keväällä Tampereella.

Yhteisöllinen osaaminen on tarpeen, kun koulussa järjestetään erilaisia teematapahtumia ja muuta yhteisöllistä toimintaa. Koulun yhteisöllisillä toiminnoilla voidaan edistää osallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuuden ja tasa- arvon toteutumista kouluympäristössä riippuen siitä millaisia sisältöjä ja teemoja toiminnoissa käsitellään. Ryhmien ja luokkien kanssa työskennellessä koulunuorisotyöntekijän on löydettävä yksilöiden ja ryhmien vahvuuksia ja kehittää ryhmiä ja niiden tavoitteita sitä kautta.

Koulunuorisotyöntekijän yksi merkittävä rooli kouluympäristössä on ehkäistä toiminnallaan sosiaalisia haasteita koulussa, kuten koulupoissaoloja, yksinäisyyttä tai kiusaamista. Lisäksi koulunuorisotyöntekijän on tunnettava ja ymmärrettävä yhteiskunnan rakenteita, palvelujärjestelmiä ja vaikuttamismahdollisuuksia. Yhteiskunnallisen osaamisen avulla koulunuorisotyöntekijä kykenee ohjaamaan nuoren oikeiden palvelujen äärelle ja saa nuoren äänen kuuluviin nuorta koskevissa asioissa.

Vaikuttamis- ja kehittämisosaaminen tulee esiin, kun koulunuorisotyöntekijä joutuu vielä tois-
taiseksi pitämään itsestään paljon ääntä koulussa tullakseen nähdyksi. Oman työnkuvan ole-
massaoloa saa monesti lukuvuoden aikana muistuttaa ja todistella koulun muulle henkilökun-
nalle. Vaikka elämme koulunuorisotyön vakiinnuttamisen aikaa, on koulunuorisotyössä vielä
jonkun verran kehitettävää. Tämän takia koulunuorisotyöntekijän on oltava hyvin kehitys-
myönteinen, itseohjautuva ja hänen on oltava rohkea kokeilemaan uusia asioita monesta eri
näkökulmasta. Laadukas koulunuorisotyö vaati sen, että työtä ei tehdä yksin vaan ympärillä on
verkostoja, joiden kanssa voi asioita yhdessä toteuttaa ja kehittää.

LÄHTEET

- Allianssi 2023. Nuorisotyö Suomessa. Viitattu 12.12.2023. <https://nuorisoala.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>
- Arene 2020. Opinnäytetyön eettiset ohjeet. Opiskelijan muistilista. Viitattu 6.2.2024. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>
- Helsingin kaupunki 2021. Uutiset. Kouluvalmentaja kuuntelee ja kohtaa oppilaita -koulujen henkilökunta haluaa toimintamallin jatkuvan. Viitattu 11.12.2023. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/kouluvalmentaja-kuuntelee-ja-kohtaa-oppilaita-koulujen-henkilokunta-haluaa-toimintamallin>
- Helsingin yliopisto 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdat. Viitattu 6.2.2023. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/vastuullinen-tiede/tutkimusetiikka/hyva-tieteellinen-kaytanto>
- Humak 2024. Opiskelijan opas. Koulutuskohtaiset kompetenssit. Yhteisöpedagogi (AMK). Viitattu 17.1.2024. https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=920#Koulutuskohtaiset_kompetenssit
- Hännikäinen-Uutela, Anna-Liisa & Penttinen, Pekka 2023. Koulunuorisotyö. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu. 3–7 Viitattu 8.12.2023. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/793287/URNISBN978952344514.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- Jurvanen, Susanna & Kauppinen, Eila & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Laine, Sofia & Nyman-Kurkiala, Pia & Siegfriids, Anna 2021. Nuorisotutkimuseura ry. Mitä koulunuorisotyö on? Tutkimuskatsaus Koulunuorisotyön määritelmiin. Viitattu 8.12.2023. <https://www.nuorisotutkimuseura.fi/nakokulma75>
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus oy. 9–112. Viitattu 4.1.2024
- Jyväskylän yliopisto. Koppa. Haastattelut. Viitattu 4.1.2024. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>

Kanuuna 2023. Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto. Kylin hyvä nuorisotyön arviointipaketti. Viitattu 5.12.2023. <https://sway.office.com/Chd1qObYEEYtODQXY?ref=Link>

Karelia ammattikorkeakoulu 2024. Opinnäyteyden ohje: opinnäytetyön eri muodot. Viitattu 6.2.2024. <https://libguides.karelia.fi/c.php?g=679019&p=4901221>

Kiilakoski, Tomi 2016. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 107. Viitattu 8.12.2023

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura julkaisuja 169, 61–63. Viitattu 7.12.2023

Kivijärvi, Antti & Kauppinen, Eila & Kiilakoski Tomi & Leskinen Juha 2022. Hidasta kasvua ja lisääntyviä vastuita. Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2021. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimuseura julkaisuja 238, 77–79. Viitattu 8.12.2023.

Kotimaisten kielten keskus. Ohjeet. Ohjeita ohjeiden tekijöille. Viitattu 13.12.2023. https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/millaisia_ovat_toimivat_ohjeet_ja_kysymykset/ohjeita_ohjeiden_tekijoille

Kuntaliitto 2023. Nuorisotyö- ja politiikka. Viitattu 7.12.2023. <https://www.kuntaliitto.fi/ope-tus-ja-kulttuuri/nuorisotyö>

Kylmäkoski, Merja & Nieminen, Juha 2018. Blogit. Yhteistyöverkosto toimii nuorisotyön pirstoutumista vastaan. Viitattu 7.12.2023 <https://www.humak.fi/blogit/yhteistyoverkosto-toimii-nuorisotyön-pirstoutumista-vastaan/>

Mäenpää, Tuomo 2023. Yle. Koulutus. Kouluvalmentajat auttavat oppilasta tulemaan kouluun ja pärjäämään siellä -heitä palkataan nyt lisää, sillä poissaolot halutaan kuriin. Viitattu 11.12.2023. <https://yle.fi/a/74-20043204>

Nieminen Juha 2008. Vastavoiman hahmo -nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76, 22–26. Viitattu 7.12.2023

Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten Keskus Oy. Viitattu 12.12.2023

Nuorten Kouvola 2018. Koulunuorisotyön käsikirja. Vinkkejä ja menetelmiä nuorisotyöntekijälle. Aluehallintovirasto, 3. Viitattu 8.12.2023. https://www.nuortenkouvola.fi/wp-content/uploads/sites/4/2018/12/Koulunuorisoty_o_kasikirja_WEB.pdf

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (E-kirja). 3.–4.painos. Helsinki: Sanoma Pro. Viitattu 5.1.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hankkeet ja säädösvalmistelut. Päättyneitä hankkeita. Sitouttava kouluyhteistyö. Viitattu 11.12.2023 https://okm.fi/sitouttava-kouluyhteisty_o

Pirkkalan Kunta 2023. Pirkkala pähkinän kuoressa. Viitattu 4.12.2023. <https://www.pirkkala.fi/pirkkala-pahkinankuoressa>

Pirkkalan Kunta 2023. Nuorisotyö. Nuorisotyön perussuunnitelma. Viitattu 5.12.2023. <https://www.pirkkala.fi/library/files/6332d358475a6c46f54c6ea6/Nups2022uusi.pdf>

Pyhälahti, Minna 2002. Kielikello. Kielihuollon tiedotuslehti. Käyttö- ja kokoamisohjeet – Haaste tekstintekijälle. Viitattu 13.12.2023. <https://www.kielikello.fi/-/kaytto-ja-kokoamisohjeet-haaste-tekstintekijalle>

Sarkkinen, Marja 2021. Työterveyslaitos. Työpiste verkkolehti. Millainen on hyvä ohje? Kahdeksan vinkkiä ohjeiden tekemiseen työpaikalla. Viitattu 13.12.2023. <https://www.ttl.fi/ty-opiste/millainen-on-hyva-ohje-kahdeksan-vinkkia-ohjeiden-tekemiseen-tyopaikalla>

Vilén, Terhi 2023. Kouluvalmentajatyön käsikirja. Opas opetukseen sitomattoman toimijan työskentelyyn koulussa. Viitattu 11.12.2023 <https://static.eeventti.fi/1/pages/c1901ad5b8409d64b061cced51234d6a.pdf>

Xamk 2023. Osaamiskeskus Nuoska – Nuorisotyökouluissa ja oppilaitoksissa. Viitattu 14.12.2023. https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/osaamiskeskus-nuoska-nuorisoty_o-kouluissa-ja-oppilaitoksissa/

Ylöjärven Kaupunki 2024. Tietoa ja tilastoja. Viitattu 4.1.2024. <https://www.ylojarvi.fi/tietoa-ja-tilastoja/>

LIITTEET

7.1 Liite 1

KOULUNUORISOTYÖ PIRKKALASSA

OPAS

NUORISOPALVELUT

Lukuvuosi 2024–2025

PIRKKALA

SISÄLLYS- LUETTELO

OPAS KOULUNUORISOTYÖ PIRKKALASSA.....	1
MIKÄ IHMEEN KOULUNUORISOTYÖ?.....	1
KOULUNUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN JAOTTELU	3
TOIMINNOT.....	4
YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ.....	8
YHTEYSTIEDOT	10
VUOSIKELLO	11

OPAS

KOULUNUORISOTYÖ PIRKKALASSA

MIKÄ IHMEEN KOULUNUORISOTYÖ?

Koulunuorisotyöllä tarkoitetaan sitä, että koulunuorisotyöntekijä on kiinteä osa koulun arkea. Pirkkalassa koulunuorisotyöntekijät ovat nuorisopalveluiden alaisia, mutta toimivat osana koulun henkilökuntaa. Koulunuorisotyöntekijät ovat kasvatusta ja ohjausalan ammattilaisia. Heidän perustehtäviinsä kuuluu nuorten päivittäinen kohtaaminen ja kiireetön läsnäolo koulun arjessa sekä koulupoissaolojen, -kiusaamisen ja yksinäisyyden ehkäisy. Tämän lisäksi koulunuorisotyöntekijän työnkuvaan kuuluu myös koulun yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden parantaminen yhdessä koulun muun henkilökunnan ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Koulunuorisotyötä ohjaa koulujen yksilölliset tarpeet ja koulun fyysiset tilat. Koulunuorisotyöntekijät ovat osa yhteisöllistä opiskeluhoitoyhtymää. Koulunuorisotyöntekijä ei kuulu opiskeluhoitolaissa määriteltyyn yksilökohtaisten opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöön, mutta koulunuorisotyöntekijä voi osallistua esimerkiksi monialaiseen asiantuntijaryhmään kutsuttuna.

Koulunuorisotyöntekijä on opetukseen sitouttamaton henkilö, jonka tarkoitus on luoda koulun arkeen tiloja, toimintoja, hetkiä, pienryhmiä ja tapahtumia, joissa nuorilla on mahdollisuus toimia omien tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaisesti. Edellä mainittujen asioiden on oltava turvallisia ja jokaisella nuorella on oltava mahdollisuus kokea osallisuutta koulussa. Kaikkien toimintojen on oltava turvallisia ja niissä on sitouduttava perusperiaatteisiin, kuten syrjimättömyyteen ja terveellisiin elämäntapoihin.

Koulunuorisotyöntekijä ei ole koulunkäynninohjaaja, välintuntivalvoja, opettajien sijainen tai koulun järjestyksenvalvoja. Koulunuorisotyöntekijä tuo nuorisotyön koulun omien käytäntöjen ja rakenteiden sisälle. Nuorisotyön keskeinen tehtävä on tukea nuoren kasvua sekä osallisuutta ja tukea nuoren kiinnittymistä osaksi yhteiskuntaa. Nuorisotyö vahvistaa nuoren ilmaisutaitoa, itsetuntoa sekä itsetuntemusta. Nuorisotyö kuljettaa nuorta kohti terveellisiä ja positiivisesti kauaskantoisia elämäntapoja.

KOULUNUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN JAOTTELU

• VÄHÄJÄRVEN YHTENÄISKOULU

Kaksi koulunuorisotyöntekijää.

- 1 koulunuorisotyöntekijä 5.–7. luokkalaiset
- 1 koulunuorisotyöntekijä 7.–9. luokkalaiset

Koulunuorisotyöntekijät suunnittelevat ja toteuttavat kohdennetut toiminnot ja koulun yhteisölliset toiminnot työparina. Lisäksi 7.–9. luokkalaisten koulunuorisotyöntekijä työskentelee erityisnuorisotyöntekijän kanssa tarvittaessa ja suunnittelee ja toteuttaa esimerkiksi seiska-, kasi-, ja ysitunnit.

• NUOLIALAN YHTENÄISKOULU

Kaksi koulunuorisotyöntekijää.

- 1 koulunuorisotyöntekijä 5.–7. luokkalaiset
- 1 koulunuorisotyöntekijä 7.–9. luokkalaiset

Koulunuorisotyöntekijät suunnittelevat ja toteuttavat kohdennetut toiminnot ja koulun yhteisölliset toiminnot työparina. Lisäksi 7.–9. luokkalaisten koulunuorisotyöntekijä työskentelee erityisnuorisotyöntekijän kanssa tarvittaessa ja suunnittelee ja toteuttaa esimerkiksi seiska-, kasi-, ja ysitunnit.

• TOIVIO JA KIRKONKYLÄ (ALAKOULUT)

Yksi koulunuorisotyöntekijä

- Koulunuorisotyöntekijän kohderyhmä on 4.–6. luokkalaiset

3

Toivion ryhmätyksissä ja muissa kohdennetuissa toiminnoissa työparina toimii Nuolialan yhtenäiskoulun koulunuorisotyöntekijä, jonka kohderyhmä on 5.–7.luokkalaiset ja Kirkonkylässä vastaavasti Vähäjärven yhtenäiskoulun koulunuorisotyöntekijä, jonka kohderyhmä on 5.–7. luokkalaiset. Yhteisöllisissä toiminnoissa työparina on alakouluyhteistyöstä vastaava nuoriso-ohjaaja.

TOIMINNOT

- **LÄSNÄOLO JA SAAVUTETTAVUUS**

Koulunuorisotyöntekijä on suurimmaksi osaksi työaikaansa läsnä siellä missä nuoretkin ovat. Koulunuorisotyöntekijän tavoittaa hänelle määrätystä työhuoneesta, Snapchatista, puhelimitse, sähköpostitse tai Wilmasta. Kalenterissa on hyvä olla joustavuutta, että aikaa jää kiireettömälle kohtaamiselle koulun arjessa.

- **VÄLITUNTITOIMINTA**

Jokaisella koululla järjestetään vähintään kerran viikossa välituntitoimintaa koulunuorisotyöntekijöiden toimesta

- **TUKI LUOKANVALVOJILLE**

Koulunuorisotyöntekijä toimii tarvittaessa luokanvalvojan tukena. Esimerkiksi luokanvalvojan valvottavan luokan ryhädynamiikka koskevissa asioissa. Koulunuorisotyöntekijä on velvollinen ilmoittamaan luokanvalvojalle, mikäli hän havaitsee häirintää tai kiusaamista luokan sisäisesti oppituntien ulkopuolella ja toimii työparina luokan haasteiden ratkomisessa.

- **YLÄKOULU KOULUHAUT**

Koulunuorisotyöntekijä on mukana ehkäisemässä poissaoloja ja tukena oppilaan kouluun kiinnittymisessä kouluhakujen muodossa. Koulunuorisotyöntekijä on mukana oppilaiden palavereissa, joissa sovitaan tukimuodosta. Samoissa palavereissa sovitaan myös seuranta kouluhakujen onnistumisista ja kannattavuudesta. Haut tehdään aina työpareina toisen nuorisotyöntekijän kanssa tai vaihtoehtoisesti jonkun opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan kanssa. Työparityöskentelyn perusteena on työntekijän oikeusturva.

- **RYHMÄITYKSET**

Pirkkalan 7. luokat ryhmytetään koulukohtaisesti vuosittain elokuussa. 7. luokkien ryhmäytyksissä on mukana Pirkkalan seurakunta, liikunta-, kirjasto-, nuorisopalvelut ja opiskeluhoito. Ryhmäytys kestää noin yhden koulupäivän per koulu. Lisäksi koulunuorisotyöntekijät ryhmyttävät kohderyhmiensä luokkia lisää tarpeen mukaan.

- **SEKSUAALI- JA PÄIHDEKASVATUSTUNNIT**

Koulunuorisotyöntekijät suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä erityisnuorisotyöntekijän kanssa vuosittain seksuaali- ja päihdekasvatus tunteja 7.-9. luokkalaisille.

- **LÄSNÄOLO JA HAVAINNOINTI OPPITUNNEILLA**

Jokainen koulunuorisotyöntekijä vierailee taito- ja taideaineiden tunneilla oman aikataulunsa mukaan. Oppitunneilla on mahdollisuus kohdata nuoria ja havainnoida esimerkiksi luokan ryhmädynamiikkaa.

- **JALKAUTUMINEN 1 krt/kk**

Jokainen koulunuorisotyöntekijä jalkautuu nuorisotila Siilissä kerran kuukaudessa perjantaina klo 18–23. Siili on matkailuauto, joka toimii liikkuvana nuorisotilana perjantaisin klo 18–23 ympäri Pirkkalaa.

Pääsääntöisesti koulunuorisotyöntekijät jalkautuvat työparina toisen koulunuorisotyöntekijän kanssa, mutta tarpeen mukaan voi jalkautua myös muun nuorisopalveluiden henkilökuntaan kuuluvan kanssa.

- **YHTEISÖLLISET TEEMAPÄIVÄT JA – VIIKOT KOULUILLA**

Yhteisöllisiä teemapäiviä ja -viikkoja on mahdollisuus toteuttaa koululla yhdessä toisten koulunuorisotyöntekijöiden kanssa. Niitä voi toteuttaa myös koulun muun henkilökunnan, tukioppilaiden tai oppilaskunnan kanssa.

- **TULEVIEN 7. LUOKKALAISTEN PÄIVÄ TOUKOKUUSSA**

Toukokuussa 6. luokkalaiset saavat kuulla millä kokoonpanolla pääsevät aloittamaan tulevan 7. luokan seuraavana syksynä. Koulunuorisotyöntekijä on mukana tulevien 7. luokkalaisten tutustumispäivässä ja esittäytyy. Tarvittaessa on mahdollista järjestää jotain pienimuotoista toimintaa tai ohjelmaa.

- **YKSILÖOHJAUS**

Koulunuorisotyöntekijät mahdollistavat nuorille tarpeen mukaan yksilöohjausta. Yksilöohjauksissa käsitellään nuorta askarruttavia asioita ja teemoja. Koulunuorisotyöntekijän on kuitenkin tunnistettava omat rajansa ja tarvittaessa ohjata nuori muihin palveluihin. Palveluohjaus voi tapahtua esimerkiksi poliisille, sosiaalityöntekijälle, koulukuraattorille, -

terveydenhoitajalle, -lääkärille tai -psykologille tai koulun psykiatriselle sairaanhoitajalle.

- **YHTEISÖLLISIIN OPISKELUHUOLTORYHMIIN OSALLISTUMINEN**

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu joka kuukausi koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään. Tarvittaessa koulunuorisotyöntekijän voi kutsua monialaisiin asiantuntijaryhmiin, joissa käsitellään yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän asioita.

- **PIEN- JA HARRASTERYHMIÄ TARVITTAESSA**

Koulunuorisotyöntekijä voi muodostaa pienryhmiä oppilaiden tarpeiden mukaan. Harrasteryhmiä ja niiden teemoja voi muodostaa omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.

- **VANHEMPAINILLAT**

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu oman kohderyhmänsä vanhempainiltoihin vähintään joka syksy. Vanhempainilloissa on mahdollisuus esittäytyä ja kertoa omasta toiminnasta koululla.

- **5.–6. TUNNIT**

Kerran vuodessa 5.–6. luokkalaisille pidetään oppitunnit, joiden suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat koulunuorisotyöntekijä, seurakunnan nuorisotyöntekijä ja kuraattorit. 5. luokkalaisten tunneilla teemoja ovat koulussa jaksaminen, kaveritaidot ja sosiaalisen median lukutaito. 6. luokkalaisten tunnilla käydään läpi teemoja, jotka tukevat

seitsemännelle luokalle siirtymistä. Näitä tunteja varten kuraattori sopii koulun kanssa aikataulusta.

- **4.-6. KURAATTORITUNNIT**

Päävastuu on kuraattoreilla. Koulunuorisotyöntekijä toimii tunneilla työparina. Tunnit ovat leikinomaista ryhmäytymistä.

- **KOULUNUORISOTYÖN SUUNNITTELUPÄIVÄ**

Koulunuorisotyöntekijät pitävät kesäkuun aikana suunnittelupäivän, jossa käydään edellinen lukuvuosi läpi sekä suunnitellaan tulevaa lukuvuotta. Suunnittelupäivässä päivitetään vuosikellot ja toiminnot.

- **KOULUNUORISOTYÖN KUUKAUSIPALAVERI**

Koulunuorisotyöntekijät kokoontuvat kerran kuukaudessa ajankohtaisten asioiden äärelle ja palavereissa käydään läpi seuraava kuukausi. Palaverissa on myös mahdollisuus tuoda itseään askarruttavia ilmiöitä ja tapahtumia esille.

YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

- **Yhteistyökumppanit ja -tahot**

- Luokanvalvojat ja luokanopettajat
- Opiskeluhoolto
- Koulun hallinto (Rehtori, vararehtori ja palvelusihteerit)
- Vanhempainyhdistys
- Pirkkalan Seurakunta
- Liikuntapalvelut

8

- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Tilapalvelut
- Järjestöt, yhdistykset ja seurat

Yhteistyö voi tarkoittaa esimerkiksi tapahtumien suunnittelua ja toteutusta yhdessä, konsultointia ja ammatillista tukea puolin ja toisin, työparina työskentelyä oppilasryhmien ja luokkien kanssa tai monialaisten verkostojen luomista ja ylläpitoa. Tämän lisäksi toimintaa ja sisältöä nuorille on mahdollista hankkia ostopalveluina eri yrityksiltä. Tästä täytyy kuitenkin sopia lähiesihenkilön kanssa jo varhain etukäteen. Ostopalveluiden käyttäminen on oltava hyvin perusteltua.

- **Viestintä**

- Koulunuorisotyöntekijä tiedottaa omista ja nuorisopalveluiden tapahtumista ja toiminnoista koulua jaksokohtaisesti. Koulu tiedottaa vastavuoroisesti nuorisopalveluita omista toiminnoista ja tapahtumista myös jaksokohtaisesti. Tiedottaminen tapahtuu koulukohtaisesti joko Wilmassa tai koulun Teamisissa.
- Koulunuorisotyöntekijään voi olla yhteydessä joko puhelimitse, tekstiviestillä, Snapchatissa, Wilmassa tai sähköpostitse.
- Koulunuorisotyöntekijä tiedottaa omista ja nuorisopalveluiden tapahtumista ja toiminnoista koulun infonäytöillä, Wilmassa, Snapchatissa tai julistein koulun seinillä. Jokainen työntekijä on vastuussa oman koulunsa tiedottamisesta.

YHTEYSTIEDOT

(Tälle sivulle tulee jokaisen koulunuorisotyöntekijän kuva ja yhteystiedot)

VUOSIKELLO

(Tälle sivulle tulee vuosikello, joka suunnitellaan yhdessä
kesäkuussa)

7.2 Liite 2

Havainnointipäiväkirja maanantai 18.12.2023

Aivoriihi Pirkkalan Vapaa-aikakeskuksen kulmahuoneessa klo 12–14.30

Järjestin Pirkkalan Kunnan nuorisopalveluiden kahdelle koulunuorisotyöntekijälle ja yhdelle nuoriso-ohjaajalle aivoriihen liittyen tulevan Koulunuorisotyö Pirkkalassa – oppaan sisältöön sekä koulunuorisotyöntekijöiden resurssien jaotteluun ja toimintoihin liittyen lukuvuodesta 2024–2025 eteenpäin. Alkuperäisenä tarkoituksena oli, että kaikki kolme koulunuorisotyöntekijää osallistuisivat aivoriihen, mutta yksi koulunuorisotyöntekijöistä oli estynyt tulemaan paikalle ja tilalle saatiin nuoriso-ohjaaja, jonka vastuulla on yläkoulu yhteistyö. Hän tekee paljon parityöskentelyä koulunuorisotyöntekijöiden kanssa ja suunnittelee esimerkiksi välituntitoimintaa.

Aloitimme keskustelun kuulumisista ja siitä, miten syyslukukausi on kouluissa mennyt. Kuuleman mukaan ainakin 7. luokkalaiset olivat tarvinneet paljon koulunuorisotyöntekijöiden tukea niin yksilöllisesti ja luokkakohtaisesti. Tämän lisäksi Nuolialan koulun koulunuorisotyöntekijä oli ollut töissä elokuusta eteenpäin ja oli kuulemma päässyt jo hienosti sisään koulun työyhteisöön. Kuulumisten ja vapaamuotoisemman keskustelun jälkeen kerroin, mitä seuraavaksi on ohjelmassa ja miksi. Eli kaksi aivoriihi työskentelyä. Ensimmäisellä kierroksella tulemme pohtimaan koulunuorisotyöntekijän toimintoja ja resurssien sijoittelua kouluihin lukuvuodesta 2024–2025 eteenpäin. Aivoriihen toisella kierroksella pohdimme Koulunuorisotyö Pirkkalassa – Oppaan sisältöä.

Ensimmäisellä kierroksella jaoin kaikille yhden A4-paperin ja lyijykynän. Tämän jälkeen annoin ohjeeksi pohtia itsekseen mitä tehtäviä ja toimintoja koulunuorisotyöntekijän arki sisältää kouluilla ja kuinka henkilöstö resurssit jaetaan koulujen kesken. Jokaiselle annettiin 10 minuut-

tia pohtimisaikaa. Kirjoittamisen jälkeen jokainen kertoi ensiksi oman henkilökohtaisen näemyksen, jonka jälkeen aloimme keskustelemaan ja yhdistelemään ideoita ja ajatuksia. Olimme yhtä mieltä siitä, että kumpaankin yhtenäiskouluun tulisi kaksi koulunuorisotyöntekijää ja kahdesta alakoulusta eli Toiviosta ja Kirkonkylän koulusta vastaisi yksi alakoulun koulunuorisotyöntekijä. Lyhyen ja yhtä mielisen keskustelun päätteeksi totesimme, että molemmissa yhtenäiskouluissa on koulunuorisotyöntekijä 5.–7. luokkalaisille ja toinen taas vastaa on 7.–9. luokkalaisista. Koimme tärkeäksi, että 6. luokalta 7. luokalle siirtyessä oppilaat saavat mahdollisuuksien mukaan molempien koulunuorisotyöntekijöiden tuen. Myös yhteisölliset toiminnot kuten teemaviikot ja välituntitoiminnot koulunuorisotyöntekijät toteuttavat ja suunnittelevat molemmat yhdessä 5.–9. luokkalaisille yhtenäiskouluissa. Tämän lisäksi Nuolialanyhtenäiskoulussa 5.–7. luokkalaisista vastaava koulunuorisotyöntekijä toimii työparina Toivion alakoulussa esimerkiksi ryhmätyksissä ja teematunneilla. Vähäjärven yhtenäiskoulussa 5.–7. luokkalaisten kanssa työskentelevä puolestaan tekee saman Kirkonkylänkoululla. Alakoulun koulunuorisotyöntekijä kohderyhmä on Toivion ja Kirkonkylän 4.–6. luokkalaiset. Yhteisöllisissä toiminoissa ja tapahtumissa on kuitenkin otettava huomioon alakoulut kokonaisuudessaan 1–6. luokkalaisiin. Alakoulun koulunuorisotyöntekijän työparina Toivion ja Kirkonkylän koulun välituntitoiminnoissa toimii alakoulu yhteistyöstä vastaava nuorisohjaaja. 7.–9. luokkaisten kanssa työskentelevät koulunuorisotyöntekijät tekevät myös yhteistyötä erityisnuorisotyöntekijän kanssa ja suunnittelevat ja toteuttavat esimerkiksi seksuaali- ja päihdekasvatus tunnit.

Resurssi jaottelun jälkeen kävimme yhdessä läpi mitä mahdollisia toimintoja koulunuorisotyöntekijöillä on 2024–2024 lukuvuodesta alkaen kouluilla. Niitä saatiin koottua hyvä määrä.

Koulunuorisotyöntekijän toiminnot:

- Kerran kuussa koulunuorisotyöntekijöiden palaveri
- Kesäkuun aikana suunnittelupäivä ja vuosikellon päivitys
- Välituntitoiminta kouluilla
- Yläkoulun kouluhaut parityöskentelynä
- 7. Ryhmäytyspäivä ja muut ryhmätykset.
- Yhteisölliset toiminnot mm. teemapäivät ja – viikot.

- Vanhempainillat
- Tunneilla havainnointi ja läsnäolo tarpeen mukaan
- Tulevien 7.luokkalaisten päivä keväisin
- Jakso kohtainen tiedottaminen nuorisopalveluiden toiminnoista Wilmassa tai koulun Teamsissa (Koulukohtainen). Lisäksi koulunuorisotyöntekijät voivat muistuttaa, että myös he ja nuorisopalvelut odottavat, että koulu pitäisi heidät ajan tasalla koulun toiminnoista.
- 5.–6. tunnit
- 4.–6. kuraattoritunnit
- Pien- ja harrasteryhmät tarpeen mukaan.
- *Seksuaali- ja päihdekasvatustunnit*
- *Yksilöohjaus*
- *Jalkautuminen 1krt/vko*
- *Oppilashuoltoryhmiin osallistuminen*

(Kursivoitu teksti lisätty viimeisimmän kommentoinnin jälkeen)

Toisella kierroksella pohdimme samalla kaavalla tulevan Koulunuorisotyö Pirkkalassa – oppaan sisältöä. Jälleen jokainen sai yhden A4-paperin ja kynän ja jokainen pohti 10min ajan omaa henkilökohtaista mielipidettä ja näkemystä oppaan sisällöstä. Tämän jälkeen kävimme yhdessä läpi mitä jokainen oli vastannut. Rakentavan keskustelun päätteeksi päädyimme seuraavan otsikointiin

1. Koulunuorisotyön määritelmä

2. Resurssien Jaottelu

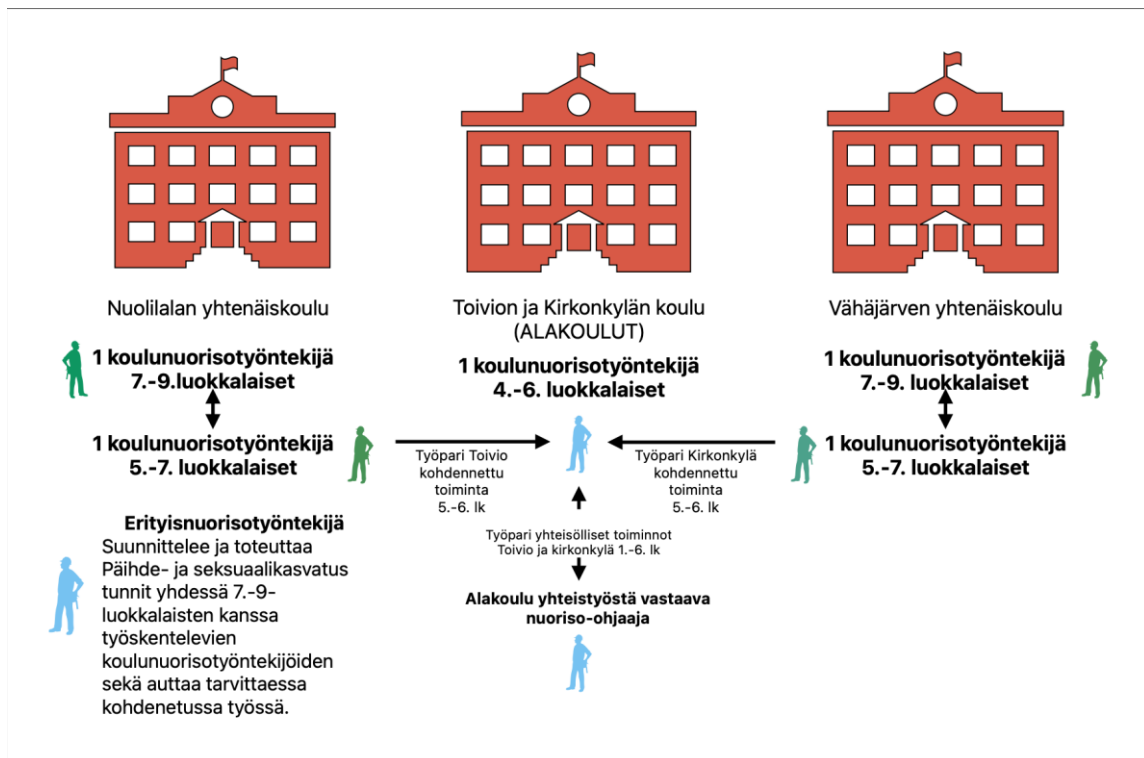
3. Toiminnot

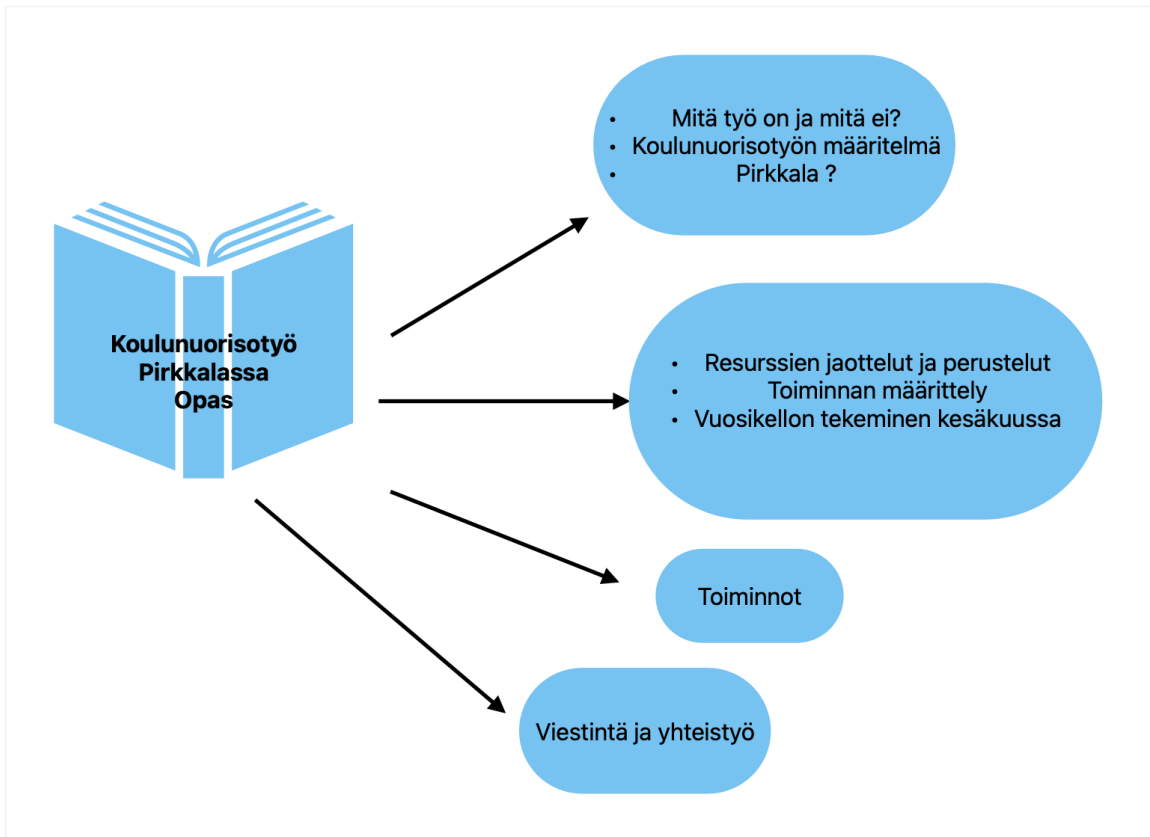
4. Yhteistyö ja Viestintä

Iltapäivän päätteeksi kiitimme toisiamme hyvästä työstä. Sovimme, että palailemme tarvittaessa aiheeseen saman viikon aikana, mikäli jotain uutta ja mullistavaa tulee mieleen. Tilaisuudesta poissaollut koulunuorisotyöntekijää tiedotetaan sovituista asioista ja hän saa kommentoida aivoriihen tuotoksia ja vaikuttaa näin lopputulemaan.

Tilaisuudesta poissaolleen koulunuorisotyöntekijän kommentointi 21.12.2023

Kolmas koulunuorisotyöntekijä kommentoi maanantai 18.12.2023 päivän aikaan saannoksia 21.12.2023 sähköpostitse jälkeen päin. Lähetin hänelle tämän havainnointi päiväkirjan kesken eräisen version. Sähköpostikommentissaan hän mainitsi, että seksuaali- ja päihdekasvatus tunnit on hyvä avata toimintojen listaan. Hän mainitsi sähköpostissaan myös, että tunneilla havainnointia ja läsnäoloa ei ole tarpeen mukaan, vaan sitä on hyvä olla ihan säännöllisesti. Luonnollisin läsnäolo tapahtuu taito- ja taide aineissa ja sitä hyvä tehdä viikoittain. Yksilöohjaus ja keran kuussa tapahtuva jalkautuminen liikkuvassa nuorisotila Siilissä on hyvä tuoda myös oppaaseen esille. Viestissään hän mainitsi myös yhteistyön mainitsemisesta, mutta siitä olikin jo merkattu otsikointi oppaaseen erikseen.

7.3 Liite 3

HAASTATTELUKYSYMYKSET (YLÖJÄRVI)

1. Kuinka monta kouluyhteisöohjaaja Ylöjärvellä on?
2. Kuinka monta vastuu koulua per työntekijä?
3. Minkä ikäinen teidän kohderyhmänne on?
4. Työskenteleekö kouluyhteisöohjaaja koulun hallinnon alla vai jonkun muun?
5. Minkälaisia toimintoja teillä on kouluissa?
6. Ketkä tai mitkä tahot ovat teidän yhteistyökumppaneitanne?
7. Mitä kouluyhteisöohjaaja tekee koulujen loma-aikoina?
8. Löytyykö teidän organisaatiostanne koulunuorisotyön opasta?
9. Mitä hyvän koulunuorisotyötä käsittelevän oppaan tulisi sisältää?